

Sp. Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Cum să nu întârzie unii în primele zile de școală...

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

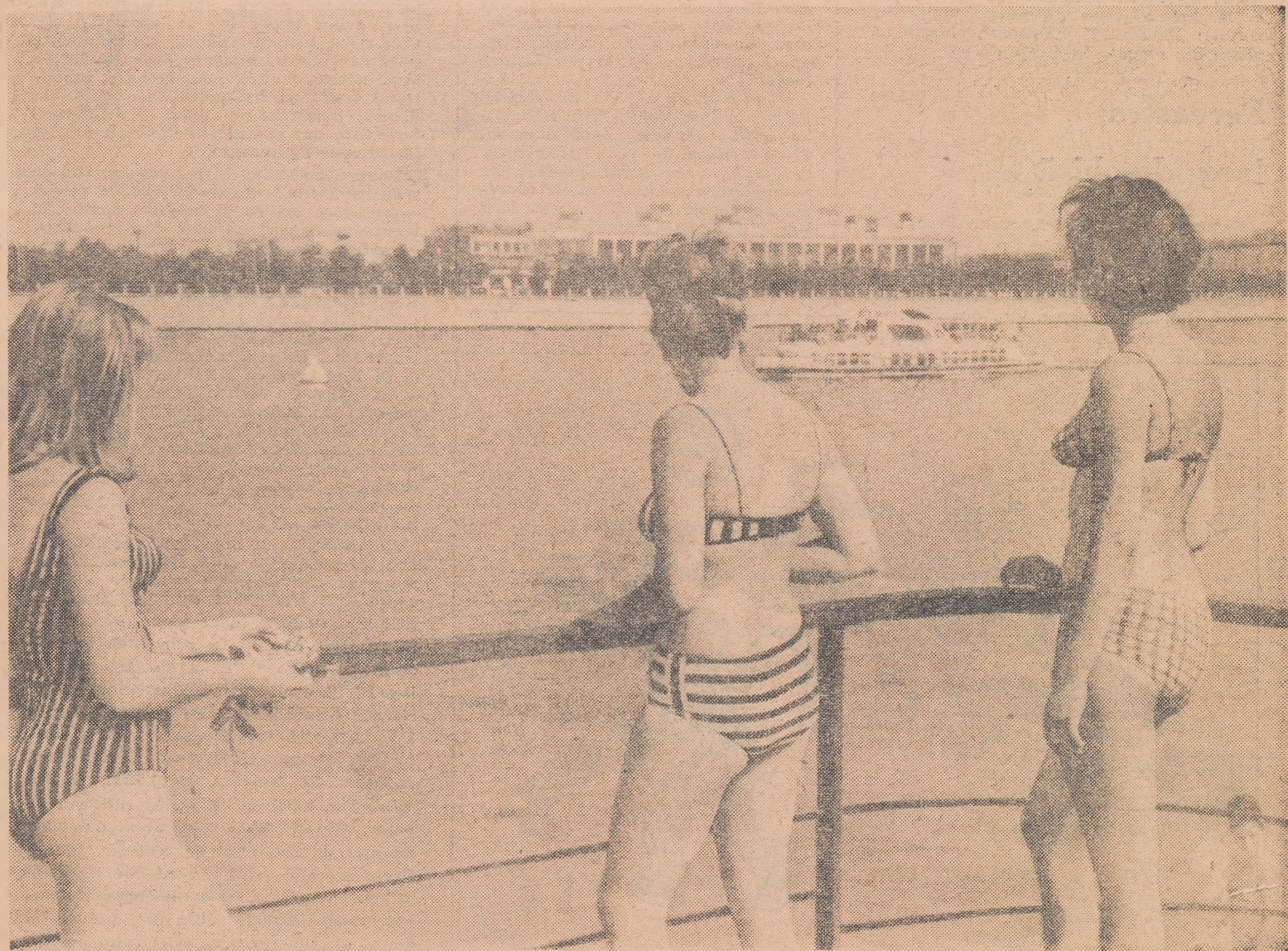
*Cît va dura
generozitatea
Pămîntului?*

Bătăioasele limfocite

*Interlocutori
în spațiul cosmic*

De la
Marea Neagră
la Marea Baltică
de IRINA GĂRDESCU

„Disneyland”
și secretele sale

...cînd alții mai sînt în vacanță

ANUL XXI
38
(1070)
17 septembrie 1965
12 pagini, 1 leu

PROZĂ

Două schițe de E. Parhomovski

De-ale troleibuzului

Mă duc la lucru cu troleibuzul. La stația mea ajunge pe jumătate gol și de aceea pot să ocup un loc la fereastră și să deschid o carte. Gestul acesta îmi conferă o anumită superioritate morală. Când troleibuzul e plin și pasagerii scrupuloși încep să se gândească dacă trebuie să cedeze cuiva locul pe bancă, călătorul de lângă fereastră se află într-o situație mai bună.

Douăzeci de minute de drum înseamnă zece pagini de text. Îmi plac foarte mult aceste douăzeci de minute și zece pagini de text, care mă atașează de valorile culturale. Cele douăzeci de minute de seară nu sînt la fel de productive. La întoarcere nu pot citi mai mult de cinci pagini. În primul rînd pentru că stau aproape tot timpul în picioare, mă înghesui și sînt înghesuit, sînt călcat și calc pe alții pe picioare. În al doilea rînd, oricum, depun o muncă intelectuală. Se spune că ea cere un consum de nu știu cite calorii. Evident, spre seară, nu mai rămîn prea multe și creierul lucrează cu jumătate din randamentul lui normal.

De altfel, dimineața, bilele acestor calorii se învîrtesc cu mare viteză. Aud chiar zgomotul pe care îl fac în rotirea lor. Și asta din pricină că dimineața în troleibuz e liniște. Se aude doar clinchetul monedelor ce cad în casă și din cînd în cînd pe cineva care întrebă: „Cine are o copeică?... Vă rog...” Numai mie mi-e rușine să cer o copeică. Și nu pentru că mi-ar prinosi... Știu că o copeică de azi valorează cit zece copeici dinainte și zece copeici nu-mi era rușine să cer, dar o copeică vine, totuși, nu știu cum... Sună înjositor. De aceea mă străduiesc să am totdeauna la mine un abonament.

Dimineața e liniște în troleibuz, pentru că pasagerii nu se cunosc între ei. Și poate că ei ar dori să stea de vorbă unul cu altul, mai ales băiatul acela care se uită pe furiș la simpatia lui vecină. Dar conversația nu se încheagă și de aceea călătorim în tăcere.

Troleibuzul de seară e cu totul altceva. Și nu pentru că oamenii au reușit să facă cunoștință în cursul zilei sau au învățat deodată cum trebuie să te adresezi unei frumoase necunoscute. Nu, ci pentru că de la lucru pleci întotdeauna cu un cunoscut. Sau cineva conduce pe altcineva acasă. Sau cineva se duce cu altcineva la teatru. Din care cauză, dacă lași deoparte cartea de literatură, în troleibuzul de seară poți auzi multe lucruri interesante.

Și așa călătorești milioane de pasageri, care la fereastră, care pe interval, aruncînd în casele de bilete milioane de monede, devorînd milioane de pagini de carte, iar milioane de glasuri întrebă mereu: „Coboriți?” Fiecare coboară la stația lui. Fiecare la stația lui.

Fereastra larg deschisă

Eu dorm și iarna cu fereastra deschisă. Valorile aerului înghețat mă înfășoară și adorm legănat de un sentiment de mîndrie. De ce nu! În curtea noastră mare, dreptunghiulară, spre care dau peste o mie de ferestre, numai a mea e larg deschisă.

Mă trezesc portarii care curăță zăpada cu lopata. Zgomotul de lopată care răzuiește zăpada este cel mai caracteristic orașului în timp de iarnă și el zboară, întreg, doar pe una din cele o mie de ferestre. Pentru că ea e larg deschisă. Alții inventă nu știu ce, scriu un roman, cîștigă un automobil la loterie. Dar eu dorm iarna cu fereastra deschisă. Asta e puțin, mult mai puțin decît să sari 2 metri și 27 de centimetri în înălțime. Dar imensa majoritate a oamenilor nu numai că nu trec asemenea înălțime, dar nici nu dorm iarna cu fereastra deschisă.

Și atunci cînd întîlnesc pe cineva aflat la ananghie, îi spun: „Prietene, nu-ți pierde curajul! Viața nu-i chiar atît de grea, cum pare uneori, atunci cînd omul e obosit. Trebuie doar să dormi iarna cu fereastra larg deschisă”.

LITERATURA ȘI VIAȚA

O întîlnire emoționantă

Nu de mult a văzut lumina tiparului o povestire a scriitoarei sovietice Elena Serebrovskaia, despre soarta neobișnuită a unei fete bielorusă, pe nume Zina Beganskaia. Deportată în Germania hitleristă, în anul 1943, Zina și-a găsit un adevărat cuib părintesc în casa lui Max și Anna Relz. Smulsă de pe meleagurile ei natale pentru a fi exterminată, Zina a întîlnit în casa Relzilor, vechi militanți ai mișcării muncitorești, căldura și sprijinul necesar pentru o existență ome-nescă.

După terminarea războiului, Zina Beganskaia s-a întors acasă, a început să lucreze la fabrica de automobile din Minsk și a întemeiat o familie. Acum, după 20 de ani, iată-o la Leningrad, așteptînd pe cheiul portului nordic sosirea lui Max și Anna Relz.

I-a recunoscut de pe puntea vaporului, i-a întîmpinat cu flori și, după îmbrățișările care, de astă dată, nu erau de loc de rigoare, s-au îndreptat cu toți spre casa Elenei Serebrovskaia. Scriitoarea, care i-a ajutat să se revadă, făcea acum ofițer de gardă pentru toți trei.

În cele două zile cît au poposit Relz-ii la Leningrad, firul amintirilor a fost depănat pînă la capăt. Și-au amintit de cunoștințele lor comune, au evocat întîmplări triste și vesele din conviețuirea lor comună, au vorbit despre prezent. Zina i-a invitat pe salvatorii ei la Minsk, iar Relz-ii pe Zina cu întreaga familie la Auerbach, în R. D. Germană.

Scrisoare de pe front

Uneori, literatura și viața se întretaie într-un focar de lumină atît de puternic încît toate disputele și comentariile devin, cu adevărat, de prisos. Scrisoarea soldatului vietnamez Hgan Ha către scriitorul sovietic Cinghiz Aitmatov mărturisește, în limbajul cel mai concludent cu putință, un asemenea moment de interferență, pe care ne grăbim să-l semnalăm cititorilor, o dată cu un fragment din cuprinsul ei:

„Am citit pentru a patra oară cărțile dumneavoastră „Primul învățător” și „Plopușorul meu cu năframă roșie”. Mă gîndesc că chipul luptătorului proletar Diușen, care v-a reușit atît de bine, ne ajută pe noi să slujim Revoluția, învață și educă tineretul nostru în spiritul devotamentului față de ideea Revoluției peste tot și în toate, în orice post și în orice împrejurare, chiar și în cea mai neînsemnată.

Chipul liasei, din „Plopușorul meu cu năframă roșie”, mi-a pătruns adînc în suflet și în conștiința camarazilor mei de regiment. M-ați ajutat foarte mult să înțeleg mai bine viața și sensul ei. Chipul liasei m-a învățat să trăiesc cum trebuie, m-a învățat să-mi păstrez neîntinată fericierea.

Mult stimat Cinghiz Aitmatov! Dacă o să pot, o să vă mai scriu o dată. Dați-mi voie să termin cu aceasta, întrucît pe cer au apărut vulturii negri americani și ei trebuie întîmpinați cum se cuvine.

Cu salutări prietenești, Hgan Ha”.

EDITORIALE

Scriitori români în Enciclopedia Literară Sovietică

După încheierea, în 1957, a „Marii Enciclopedii Sovietice” în 50 de volume, Editura „Enciclopedia Sovietică” de la Moscova a trecut la publicarea unor lucrări cu caracter informativ pe ramuri de știință: istorie, filozofie, drept etc. Dintre acestea, un interes deosebit l-a suscitat în rîndurile scriitorilor, criticilor, istoricilor literari și oamenilor de cultură în genere „Mica Enciclopedie Literară”, din care au apărut pînă acum primele două volume. Tipărită într-un format mare, pe două coloane, fiecare volum avînd peste 500 de pagini bogat ilustrate, enciclopedia va cuprinde mai bine de 12 000 de articole consacrate scriitorilor din întreaga lume din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi, noțiunilor estetice-literare fundamentale, principalelor reviste, curentelor literare, literaturilor naționale în ansamblu etc. Cele două volume apărute cuprind peste 4 000 de articole. Întreaga enciclopedie va avea probabil circa șase volume, constituind astfel pentru specialiștii celor mai diverse literaturi nu numai din Uniunea Sovietică, dar și din alte țări, un prețios instrument de informație.

Publicată sub îngrijirea unui comitet de redacție format din specialiști de seamă — scriitori, critici și istorici literari în frunte cu cunoscutul poet Alexei Surkov — „Mica Enciclopedie Literară” este redactată de cercetători dintr-un mare număr de institute academice și universități, și de membri ai Uniunii Scriitorilor Sovietici. În scopul asigurării unei cit mai mari exactități titlurile operelor literare sînt citate, de regulă, în limba originală și în traducere rusă, iar la sfîrșitul fiecărui articol se indică bibliografia fundamentală. La fiecare scriitor se dau informații asupra vieții și principalelor opere literare, marii reprezentanți ai literaturii universale bucurîndu-se, evident, de o tratare aprofundată. Cititorul poate găsi, de asemenea, articole de ansamblu asupra literaturilor naționale.

Referindu-ne la literatura română, credem că nu greșim dacă afirmăm că, dintre toate enciclopediile străine, aceasta acordă cel mai mare spațiu și este cea mai documentată în ce privește scriitorii noștri. Într-adevăr, în cele două volume sînt prezentați 45 de scriitori, critici și istorici literari români începînd cu cei clasici și continuînd cu contemporanii. Lipsesc totuși, ținînd seama chiar de criteriile enciclopediei, D. Anghel, Ion Barbu, L. Blaga, Gh. Brăescu, Pavel Dan, Al. Davilla, Em. Gîrleanu, I. Ghica care vor fi, poate, tratați în volumul suplimentar anunțat de comitetul de redacție. În articole speciale sînt prezentați revistele „Dacia literară”, „Viața românească” (ambele serii), „Gazeta literară”, precum și doina, atît de specifică folclorului nostru.

Articolele sînt scrise de cunoscuți specialiști în literatura română ca I. A. Kojevnikov, V. I. Rosenzweig, A. A. Sadețki,

I. P. Zaiuncikovski, I. S. Vasilenko, I. C. Varticean, G. Bogaci, V. Coroban ș.a. care folosesc o aprecieabilă bibliografie în limbă română și rusă, nelăsînd la o parte nici una din operele fundamentale ale scriitorilor discutați. Impresionează prin bogăția datelor și amploarea tratării în specia articolele, însoțite de portrete și reproduceri, consacrate marilor reprezentanți a literaturii noastre ca V. Alecsandri, N. Bălcescu, Al. Vlahuță, B. Delavrancea, C. Dobrogeanu-Gherea, T. Argezi și alții.

G. Mihăilă

O nouă ediție a „jurnalului” lui Jules Renard

Pentru observațiile pline de spirit, pentru exactitatea caracterizărilor, ca și pentru modul panoramic în care descrie viața literară și artistică a Parisului de la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru „Jurnalul” lui Jules Renard a cunoscut foarte repede o celebritate mai mare decît opera lui beletristică. Apărut pentru prima oară în volum la șaptesprezece ani de la moartea scriitorului, adică în 1927, „Jurnalul” a avut de atunci o largă răspîndire în toate țările europene și nu numai europene. „Jurnalul” cuprinde, printre altele, relatarea întîlnirilor lui Renard cu Octave Mirbeau, Anatole France, Emile Zola, Remy de Gourmont, Edmond Rostand, Paul Verlaine, cu pictorii Edouard Manet, Paul Cézanne, cu sculptorul Auguste Rodin și alții.

Primele file din acest „Jurnal”, care au fost mai întii cronici și articole răsplatite prin ziarele și revistele vremii, mai ales în „Mercure de France”, au apărut în Rusia încă înainte de primul război mondial. În 1946, sub îngrijirea lui B. Pesis, a apărut un volum de Opere alese din creația lui J. Renard, care cuprindea și pagini din „Jurnal”. Recent, cu prilejul aniversării a o sută de ani de la nașterea scriitorului, cititorii de limbă rusă au avut prilejul să ia cunoștință de „Jurnalul” acestuia în cea mai completă dintre edițiile ruse.

INTERVIU

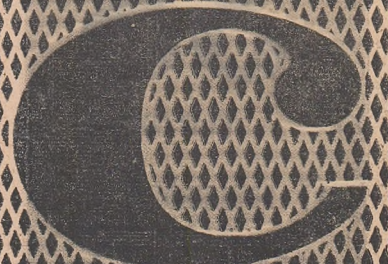
Salvatore Quasimodo despre...

„Literaturnaia gazeta” a organizat o anchetă printre scriitorii din toate colțurile lumii, pe tema „Intelectualitatea și sorții păcii”.

La această anchetă a răspuns și poetul italian Salvatore Quasimodo, laureat al premiului Nobel. El a făcut apel la memoria oamenilor de pretutindeni care au trăit ororile celui de-al doilea război mondial, ca și la cei care au auzit doar de ele, pentru a le cere să se ridice împotriva unui nou cataclism universal. El a indicat fascismul ca o amenințare reală la adresa păcii și a subliniat faptul că lupta împotriva fascismului este o problemă de educație și de păstrare a culturii în mijlocul popoarelor.

În încheiere, Salvatore Quasimodo a spus: „Astăzi, după două războaie, cărora le-au căzut jertfă nenumărați oameni, responsabilitatea poetului este și mai mare, întrucît poetul trebuie să „prelucreze” pe toți acei întîlniți în oricare colț al lumii, întrucît el cunoaște gîndurile lor cele mai intime; pe cei care, justificînd răul, îl socotesc inevitabil; pe cei care își rid de lacrimi, pentru că, chipurile, lacrimile n-ar fi altceva decît expresia sentimentalismului; pe cei care, în așteptarea făgăduielii evanghelice de absolvire a tuturor păcatelor, ascund în buzunare mîini minjite de sînge”.

cartea

D. Bruhanov:

Jocul cu mîngea (linogravură)
Ilustrație la un volum de basme din Ciukotka

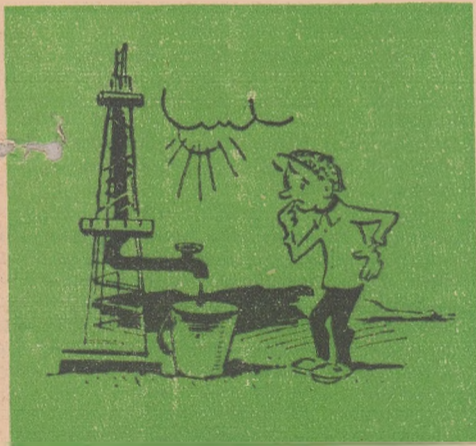

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

Cît va dura
generozitatea
Pămîntului ?

Timp de milioane de ani, Pămîntul a acumulat și „prelucrat” bogățiile din subsol. Formarea cărbunelui, petrolului și minereurilor continuă și în zilele noastre, dar cădențele în care omul cheltuiește toate aceste bogății sînt incomparabil mai rapide decît ritmurile proceselor geologice. Va veni oare vremea cînd se vor epuiza toate aceste resurse naturale. Atît de necesare omului și civilizației pe care a creat-o ?

Să începem întîi cu cărbunele ; rezervele sale, afirmă specialiștii, nu se vor epuiza înainte de 500 de ani. În ce privește petrolul însă, ultimele cantități se vor termina pare-se peste un secol. Cît despre rezervele de aramă, plumb sau zinc, după toa-

te aparențele acestora nu vor putea acoperi necesitățile decît cîteva decenii de-a-cum înainte. Situația ar părea fără ieșire. Lucrurile nu stau însă chiar așa.

Specialiștii au stabilit că subsolul multor regiuni de pe Pămînt este încă foarte puțin sau chiar deloc exploatat și că, în consecință, prospectorii se pot aștepta la descoperiri importante. Să luăm, de pildă, Siberia. Înainte de Revoluție, se credea că Rusia dispune de aproximativ 234 miliarde tone de cărbune. Dar iată că patruzeci de ani mai tîrziu rezervele au fost evaluate la opt bilioane de tone, din care Siberia totalizează șapte, cu alte cuvinte jumătate din rezervele mondiale ! Cu petrolul se petrece cam același lucru — căci, tot în Siberia — ca să ne referim la aceeași regiune geografică — a fost descoperit recent unul din cele mai mari zăcăminte petrolifere din lume. Și mai e ceva. Se știe că suprafața globului e acoperită mai mult de ape decît de continente. Expedițiile oceanografice au stabilit că fundul mărilor și oceanelor este extrem de bogat în zăcăminte de minereu de fier și de magneziu, precum și de cobalt, aramă și alte metale, ale căror rezerve globale ar însuma, după unele aprecieri, ceva mai mult de jumătate bilion de tone. Acestora li se mai alătură argilele roșii de fund, bogate în aluminiu și aramă, precum și uriașele întinderi ale plajelor conținînd în cantități mari diferite minereuri. Așadar, industria explorează din ce în ce mai profund cu ajutorul geologiei, scoarța terestră și, precum se vede, cu rezultate dintre cele mai promițătoare.

Numeroase sînt și minereurile care pot fi extrase de la mică adîncime sau chiar de la suprafața Pămîntului și cărora înainte vreme nu li se acorda nici o atenție, nefiind înglobate în rezervele mondiale. În zilele noastre situația însă s-a schimbat, căci industria folosește chiar și minereu conținînd numai 20 la sută fier sau nu-

mai 0,1 grame aur per tonă în loc de cîteva grame. Progresele tehnice realizate în ultima vreme vor permite lărgirea bazei de minereuri și prin alte mijloace și, anume, prin exploatarea munților din ale căror roci ar putea fi extrase la fiecare kilogram 50 g fier, 80 g aluminiu, 20 g magneziu, 6 g titan — principalele minereuri ale viitorului. Toate aceste rezerve, ca și cele de fier, potasiu, calciu, fosfor, siliciu, fluor și alte elemente sînt, practic, inepuizabile.

S-ar putea ridica însă o obiecție : pentru obținerea lor roca trebuie sfărîmată, separată prin mijloace chimice, operație destul de costisitoare. Dar apa, apa care în deplasarea ei dizolvă toate aceste elemente ? La Paramușir, sursele de apă caldă dizolvă zilnic, transportînd spre mare, zeci de tone de fier și aluminiu, cantitate suficientă consumului unei mari uzine siderurgice. Din apa mărilor și oceanelor se extrag actualmente sare, iod, brom, potasiu și magneziu ; în curînd se vor extrage aur (trei tone pe cap de locuitor al globului), argint și molibden (60—100 tone) !

Așadar care poate fi concluzia ? Desigur, rezervele în minereuri ale Pămîntului sînt limitate dacă ținem seama de actualele metode de extracție. Dar aceste metode vor fi radical modernizate. Și, să nu uităm, minereurile prețioase pot fi și refolosite, și înlocuite în era noastră cu materiale sintetice. De asemenea industria va putea trece în viitor, cu ajutorul reacțiilor nucleare, la transformarea elementelor comune, existente din abundență, în elemente rare, iar știința va parveni cu timpul să exploateze straturile profunde ale scoarței și chiar nucleul Pămîntului.

APICULTURĂ

10.000.000 de familii

Știați că în lume există în total 40 000 000 de familii de albine ? E vorba, bineînțeles, numai de cele melifere, adică de harnicele stringătoare de miere.

Și mai știați că mai bine de un sfert (deci peste zece milioane) din aceste familii se găsesc în Uniunea Sovietică ? În marile crescătorii specializate din colhozuri și sovhozuri trăiesc laolaltă cîte 10—15 000 de familii, fiecare din ele producînd 70 pînă la o sută de kilograme de miere pe an (fără a mai pune la socoteală ceara, lăptișorul de matcă etc). Pentru că sîntem la capitolul „cifre” să mai adăugăm că peste un milion de muncitori, colhoznici și funcționari posedă stupuri proprii, care nu intră în socoteala de mai sus.

Mierea produsă în Uniunea Sovietică se bucură de o merită celebrată mondială pentru gustul ei deosebit de agreabil, pentru aroma subtilă și calitățile dietetice și terapeutice pe care le are. De o apreciere specială are parte producția stupurilor aflate în zone cu tei și salcîmi. Tai-gaua, unde se găsesc tufe de smeură este și ea o regiune în care viscoasa licoare aurie capătă o savoare neîntrecută. Nici albinele care se hrănesc cu florile de bumbac nu mănîncă degeaba, dar mierea lor e destinată mai cu seamă scopurilor industriale.

U.R.S.S. exportă în numeroase țări ale lumii nu numai miere și ceară, ci și albine-mată. Prima experiență a unui asemenea export a fost făcută la sfîrșitul secolului trecut, cînd un reputat apicultor american, Franklin Benton, vizitînd Rusia, s-a „îndrăgostit” de albinele ruse. Această specie, admirabil adaptată la condiții grele de viață, stringe nectarul florilor chiar atunci cînd vremea e rece și ploioasă și este atît de puțin agresivă, încît pînă și copiii pot avea de-a-face cu ea fără mască sau mănuși de protecție.

Benton nu a șovăit să-și trimeată achiziția în Statele Unite pe calea poștei obișnuite (și, firește, pe atunci nu era vorba de transporturi aeriene). Într-o cutie de lemn unde fusese introdusă o bucată de fagure, „regina” și cîteva din supusele ei au călătorit peste ocean, ajungînd cu bine la destinație. Urmașele lor alcătuiesc în momentul de față aproape jumătate din numărul total al albinelor americane.

Tradiția inaugurată în urmă cu peste șaptezeci de ani continuă și astăzi. Diferite țări din Europa, Asia și cele două Americi se adresează întreprinderii moscovite „Prodintorg” pentru a comanda mii de minuscule fabrici vii de miere.

INDUSTRIA ALIMENTARĂ

Crabii în cutie

Pescuitul crabilor este practicat în Rusia de mai bine de 130 de ani. Înainte de descoperirea procedeeilor de conservare a acestui produs marin extrem de gustos, adică pînă în 1920, crabii erau pescuiți

doar pentru necesitățile pieții interne. Acum, însă, „Ceatka”, cum sînt numite conservele din crabi în Uniunea Sovietică, sînt bine cunoscute în întreaga lume.

De unde vine acest nume ? Etichetele primelor conserve ruse pentru export, produse în Kamceatka, aveau tipărite pe ele cu litere latine, numele peninsulei. Ceva mai tîrziu, cuvîntul s-a redus la „Ceatka”. Se pare că aceasta ar fi originea denumirii. În zilele noastre, cutiile rotunde de conserve de crab, „Ceatka” au imprimate pe etichete și două medalii de aur : „Marele premiu” al Expoziției internaționale de la Bruxelles—1958 și medalia comitetului Expoziției realizărilor economiei naționale a U.R.S.S.

Pescuitul crabilor este o meserie dificilă. Spre sfîrșitul iernii, cînd aceste crustacee revin de-a lungul tîrmurilor unde găsește hrană din abundență, opt flotile de pescuit sovietice cu baza în Extremul Orient își desfășoară activitatea în apele peninsulei Kamceatka, ținutului Primorie, în insulele Kurile și în golfulurile Bristol și Alaska. Fiecare flotilă, compusă din zece nave (pescadoare, nave de transport și o bază plutitoare, adevărată uzină de conserve deplasînd 15 000 tone), instalează

A ieșit un pescador în larg...

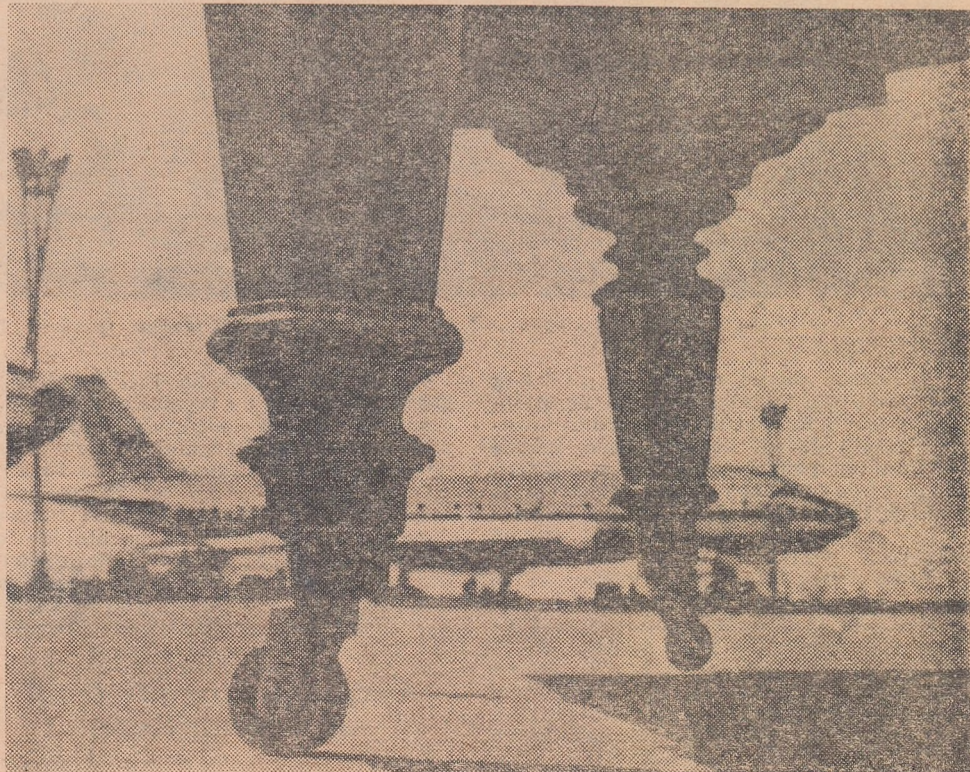
plase de capron pe distanțe de 12—15 km și la o adîncime cuprinsă între 20—180 m. Plasele sînt ridicate la suprafață după trei sau patru zile, iar prada e transportată la baza plutitoare unde se procedează la conservarea ei. Partea comestibilă, cam 15 la sută, e transformată în conserve, restul fiind destinat îngrășămintelor pentru agricultură, hranei animalelor, industriei textile etc. Principalele operațiuni sînt, bineînțeles, mecanizate.

În ce privește viața pescuitorilor de crabi, ea decurge în condiții dintre cele mai civilizate. Fiecare bază plutitoare dispune de un restaurant, magazine, un spital, bibliotecă, cinematograful ș.a.m.d.

INDUSTRIA CHIMICĂ

Îngrășăminte din apă

Recent, oamenii de știință sovietici au stabilit că apa din riuri sau provenită din ploii poate fi transformată în îngrășămin-

Pînă și pianul călătorește cu avionul.

te azotoase. Cercetătorii Institutului de cercetări în domeniul minereurilor combustibile au ajuns la acest rezultat trecînd printr-un strat de apă un jet de scînteii electrice. Moleculele de apă se descompun în oxigen și în hidrogen care intră repede în combinație cu azotul din aer, pe care apa îl conține din abundență. În felul acesta se formează oxizi de azot și chiar amoniac, combinație a hidrogenului cu azotul.

Cercetătorii au mai propus saturarea lichidului obținut cu calciu, magneziu, fier și alte elemente. În acest scop, înaintea tratării, în apă sînt introduse bucăți de cărbune care furnizează materiile indispensabile sub acțiunea cavității — scăderi de presiune provocate de microfulgere.

TRANSPORTURI

Căraus universal

Transportul aerian a devenit pentru cetățeanul sovietic un mijloc accesibil și comod de comunicație. Acest lucru a fost posibil mulțumită dezvoltării rapide pe care aviația civilă a cunoscut-o în ultimii ani. Privit prin prisma volumului de lucrări pe care le efectuează în diferite sectoare ale economiei naționale transportul aerian al U.R.S.S. crește anual cu un număr egal cu cel al avioanelor civile în 1958. Dacă acum șase ani foloseau serviciile Aeroflot-ului opt milioane de pasageri, anul acesta vor călători cu avionul 42 000 000 de persoane.

Aceasta numai pe plan intern. Dacă lăsam, însă, în urmă hotarele U.R.S.S. și pornim în căutarea solilor Aeroflotului pe diverse trasee internaționale vom constata că aparatele sovietice ajung astăzi în 39 de țări ale lumii. Lungimea liniilor aeriene internaționale pe care ele circulă cu regularitate este de aproape 100 000 de kilometri.

În afara transportului de călători aviația civilă devine tot mai indispensabilă în economia națională. Astăzi, ea este un ajutor neprețuit în agricultură și silvicultură, în exploatarea piscicolă și vînătoria de animale sălbatice, în asistență medicală, studiarea Arcticii și Antareticii, în construcții, prospectarea geologică și ridicarea topografică prin fotografii aeriene. Iată și cîteva exemple. Paza contra incendiilor din avion se realizează anual pe mai bine de 600 milioane de hectare de pădure. În rîstimpul cuprins în planul septenal aviația sanitară sovietică a transportat aproape 1 500 000 bolnavi și personal medical și multe sute de tone de medicamente.

În strînsă colaborare cu oamenii de știință, agronomi, agrotehnicieni, lucrătorii Aeroflot-ului caută și aplică mijloace mai eficiente de utilizare a parcelului de avioane în sprijinul muncilor agricole. Așa, de pildă, în sezonul trecut echipajul unui avion An-2 a stabilit un adevărat record de productivitate, efectuînd diverse lucrări agricole pe o suprafață de 72 000 de hectare. De altfel, Uniunea Sovietică ocupă de cîteva ani primul loc în lume în ce privește „lucrarea” din avion a terenurilor agricole. În colhozuri și sovhozuri lucrează un număr de avioane și elicoptere mai mare decît cunoaște agricultura din Franța, Anglia și S.U.A. Iuate la un loc.

Dr. Richard Sorge

MISIUNE SPECIALĂ: BERLIN-TOKIO

(XIX)

În 1933, Richard Sorge, lucrător în serviciul de informații sovietic, este rechemat de la Șanghai la Moscova spre a i se încredința o nouă misiune, mult mai primejdioasă, și anume aceea de a se stabili la Tokio în calitate de corespondent al unui ziar hitlerist.

După ce petrece o vreme în Germania, spre a câștiga încrederea autorităților naziste, în septembrie 1933 Sorge se stabilește în Japonia și ia legătura cu viitorii săi colaboratori, organizând grupul „Ramzai”. Datorită unei activități asidue, perseverente, el izbutește să-și creeze faima de cel mai bun corespondent german din Japonia și de nazist infocat, lucru care-l ajută să pătrundă în tainele diplomației și statelor majore hitleriste și japoneze.

(Urmare din nr. trecut)

— Dacă nu intervine nimic deosebit între timp, vin diseară, ca de obicei — rosti el la despărțire.

Ott îl însoțește pînă la ușă. Prin ferestra biroului îl văzu străbătînd încet, cu pași grei, parcul învăluit în spuma albă a arbuștilor înfloriți. Richard trase cu neșat în piept aerul încărcat de arome. Inima începuse să se potolească.

Cum ajunsese acasă, îi telefonă lui Vukelici. Peste un sfert de oră Branko era la el. Sorge îi dădu fotocopiile și-i dictă o scurtă informare pentru Centru.

— Klausen să transmită imediat radiograma. Fotocopiile le dai agentului de legătură care o să fie aici peste o săptămînă. Ține minte: restaurantul „Imago”, ora 15. În aceeași seară, Klausen transmise în eter: „Împotriva U.R.S.S. vor fi concentrate 9 armate, 150 de divizii. Ramzai”.

„N-am găsit țigarile!”

Branko intră în restaurant cu câteva minute înainte de ora 15. Se așeză la o masă liberă de lângă bar și comandă vin roșu.

Restaurantul era mic, dar elegant. Avea o bucătărie foarte bună care-i atrăgea pe europeni.

mușca virful țigării sale scumpe de foi și va aprinde un chibrit. Apoi va aprinde și pipa lui Branko. Și în încăpere vor începe să se înalțe volute de fum cu reflexe albastre. La un moment dat necunoscutul va da semne de nemulțumire. Meniul nu-i va fi pe plac. Se va întoarce și va pleca... Branko își va bea vinul și va ieși și el în stradă, pornind la oarecare distanță în spatele tinărului, care se va îndrepta spre un mic scuar. Pe o alee pustie îl va ajunge din urmă. Tinărul îi va spune doar câteva cuvinte: „Salutări de la Mary”, iar Vukelici îi va răspunde: „Complimente de la Gustav”. După câteva clipe se vor despărți, fiecare ducînd cu el cîte un mic plic.

Și nu se vor mai întîlni niciodată... Branko se uită la ceas și nu-i veni să-și creadă ochilor. Era patru fără cinci. Curierul nu venise.

Ciudat... Punctualitatea în asemenea întîlniri era lege. Întîlnirile erau defalcate literalmente pe secunde. Totul: data, locul și ora se stabileau din timp, de comun acord cu Moscova. Agentul de legătură care întîrziea la întîlnire din vina lui săvîrșea o gravă abatere. Branko știa, din proprie experiență, că era un caz fără precedent în activitatea grupului „Ramzai”. Însemna, deci, că se întîmplase ceva imprevizibil.

„Așteaptă, nu te grăbi să tragi concluzii — încercă el să se liniștească. Urmărește atent intrarea. Privește cu luare-aminte. Uite, în sfîrșit, și așteptatul oaspete, vine de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic”.

În restaurant, intră, într-adevăr, un ins, care aducea intrucitva la înfățișare cu omul pe care-l aștepta dar, în loc să se apropie de bar și să scoată o havană, tinărul se așeză la prima masă pe care o întîlni în cale și ceru ceva rece de băut.

Apoi mai intrară cîteva inși, dar nici unul nu dădu multășteptatul semnă. N-avea rost să mai rămînă. Branko își bău vinul și ieși din restaurant.

„Nu cumva au prins agentul? — se întrebă cutremurat de groază Vukelici.

Intră în prima cabină telefonică întîlnită în cale și-l chemă pe Richard.

— Am bătu o oră întreagă magazinele, dar n-am găsit țigarile tale preferate. Richard înțelese și izbucni în rîs.

pe care le obținuse cu atîta trudă nu aveau să fie trimise cît mai repede la Moscova. Însemna că multe din ele se vor perima. Cu alte cuvinte, trebuia găsită o modalitate de a le expedia imediat la Centru. Pentru asta era nevoie ca cineva să plece la Șanghai sau Hong Kong. Dar cine? Toți membrii grupului erau necesari la Tokio. În orice clipă situația s-ar fi putut schimba, ar fi putut interveni ceva neprevăzut. Și apoi, după extinderea războiului în Indochina, japonezii interzisese aproape definitiv străinilor să părăsească țara pe termene scurte. Ce era de făcut?

Sorge își puse pentru a mia oară aceeași întrebare, dar nu găsi răspuns. Evident, o parte din informații ar fi putut să fie transmise prin radio. Dar era imposibil și, mai ales, primejdios să transmiți totul. După aceea Klausen n-ar mai fi putut deschide aparatul multă vreme. Numai un curier ar fi putut rezolva problema.

Din nou se auzi soneria telefonului. Richard privi furios aparatul care-l deranja, îl împiedica să gădească. De unde putea el să știe că era tocmai semnalul salvator?

La celălalt capăt al firului era Hilda. Vorbea repede și tăios. Luase o hotărîre definitivă. După cele întîmplate la „Serata berlinezilor” nu mai putea rămîne la Tokio. Pleca la Berlin. „E o nebună” — își spusese Richard. Dar chiar în clipa aceea îi veni o idee genială.

— Și chiar așa ai de gînd să procedezi? — Da, totul e aranjat. I-am înștiințat pe ambasador și pe Meisinger. Au fost de acord. Mîine seară plec cu avionul la Hong Kong. Iar de acolo, cu vaporul în Germania... Dacă vrei mă poți conduce la aeroport.

În mintea lui Sorge încolțise un plan îndrăzneț.

— Neapărat, dragă Hilda! — exclamă el bucurat. Cred că n-ai să-mi refuzi un mic serviciu? Aș vrea să trimit prin dumneata un dar unui prieten din Hong Kong. O să te întîmpine chiar la aeroport. Hilda acceptă bucurată.

Restul nu comportă prea multe dificultăți. Pe aeroport Richard îi înmînă Hildei o statuță de lemn a lui Budha. În ajun

Radiograma din 15 iunie 1941 suna astfel: „Atacul se va da pe un front larg în zorii zilei de 22 iunie. Ramzai”

„Vă dorim numai bine în vremurile grele care vă așteaptă. Noi cei de aici ne vom continua intens activitatea. Ramzai. 26 iunie 1941”.

Ott se afla în fața unei hărți mari a Europei, împinzită cu stegulețe, și-și frecă radios miinile.

— Treaba merge ca pe roate. Ia privește: Lituania, Letonia, Ucraina de vest, Bielorussia. Și toate în numai vreo două săptămîni. Dacă înaintăm în același ritm, peste o lună sau o lună și jumătate va cădea și Moscova. Îți imaginezi ce privilegii de efect va fi: pe zidurile Kremlinului steaguri cu zvastica. Șiruri de ostași incremențiți în așteptarea fîhrerului, care se ivește pe un cal alb, înconjurat de suită, în răpăitul tobelor, al fanfarilor. O delegație de ruși îi înmînăză cheile orașului cucerit. Ei, ce zici?

— Într-adevăr, ai o fantezie foarte bogată, te invidiez — rosti Richard, făcînd mari eforturi spre a-și stăpîni minia.

— Cu prilejul acestei victorii ne vom alege și noi cu cîte ceva — își continuă ambasadorul ideea, surizînd satisfăcut. Eu, bunăoară, dragă Richard, aș arboră cu plăcere Crucea de cavaler clasa I, pe frunze de stejar. Și de ce nu, la drept vorbind? Adevărul e că nici noi doi n-am stat cu brațele încrucișate.

Richard înțelegea foarte bine la ce făcea aluzie Ott: cu cîteva zile înainte, Japonia decretase mobilizarea generală. Faptul stîrnise o bucurie atît de mare la Berlin, încît Ribbentrop îl felicita personal pe ambasador pentru strălucitul lui succes diplomatic.

Adevărul e că, pînă în ultimul moment, germanii nu avuseseră habar de planurile imediate ale aliatului lor din Extremul Orient. Deși Germania hitleristă încercase pe toate căile să determine Japonia să declare război Uniunii Sovietice, Tokio continuase să dea răspunsuri evazive. Richard aflase de la Ozaki explicația. În simul cerurilor guvernante nipone se dădea o luptă îndîrjită între adepții a două curente opuse în ce privește direcția agresiunii. Armata de uscat se pronunța pentru declanșarea imediată a unui război în nord, împotriva Rusiei, dar reprezentanții flotei socoteau că principala lovitură trebuia îndreptată împotriva Asiei de sud-est și a Statelor Unite ale Americii. Lupta se dădea în cea mai mare taină. În culisele ei nu era inițiat decît un cerc foarte restrîns. Germanii trebuiseră să se mulțumească numai cu unele zvonuri, care nu erau de loc concludente. Tot timpul Ott fusese negru de supărare: nu putea comunica nimic de seamă Berlinului. Abia după ce a aflat că Japonia decretase mobilizarea generală, ambasadorul s-a mai însemnat. Credea că aliatul lor se decisese, în sfîrșit, să li se alăture, în războiul antisovietic.

— Ce părere ai, Richard? — îl întrebă Ott cît se poate de serios. — Cînd o să înceapă Rusia să poarte un război pe două fronturi?

— Ei, dacă am ști! — rosti gînditor Richard.

Unde se va produce atacul?

Într-adevăr, ce n-ar fi dat Sorge să cunoască răspunsul la această întrebare, cea mai importantă din îndelungata lui activitate.

Va ataca oare Japonia Uniunea Sovietică?

Și dacă da, cînd?

Serghei Goliakov
Vladimir Ponizovski

(Va urma)

22 iunie 1941, ora 3 noaptea. Trei milioane de soldați fasciști pornesc la atac contra Uniunii Sovietice

Chelnerul aduse o sticlă cu gîtul larg și-i turnă vin. Branko mai avea de așteptat zece minute. Scoase un ziar din buzunar și citi distrat titlurile. Apoi, întinse mîna să ia paharul și se lipi o clipă de pieptul de marginea mesei. Totul era în ordine. Pachetul cu fotocopiile era la locul lui, în buzunarul dinăuntru, în partea dreaptă a hainei.

Branko știa foarte bine ce avea să se întîmple în următorul sfert de ceas.

Fix la ora trei, în restaurant va mai intra un european, un tinăr de vreo 25—26 de ani. Se va apropia de bar, va scoate din buzunar o havană lungă cu marginea aurită și o va ține în mîna dreaptă, fără s-o aprindă. La rîndul lui, Branko își va umple pipa și va încerca s-o aprindă. Spre cădita lui nemulțumire, însă, tutunul va fi amed și nu va arde. Atunci tinărul va

— Nu-i nimic, Branko. Ești foarte drăguț. Mi le procur eu pe altă cale.

Branko ieși din cabină, uluit o dată mai mult de calmul prietenului. „Cît am mizat pe cartea asta și lui parcă nici nu-i pasă”.

Într-adevăr, telefonul lui Branko nu-l neliniștise pe Richard. În ajun Centrul de comandă întîlnirea cu agentul de legătură, care fusese reținut la Hong Kong. Dar radiograma fusese recepționată într-un moment cînd Vukelici nu mai putea fi prevenit, căci era plecat de câteva zile din Tokio în interes de serviciu.

Cadou pentru prietenul din Hong Kong

Richard avea acum alte griji. Agentul de legătură fusese reținut și nu se știa cînd va putea să vină. Dacă informațiile

Klausen tăiasse în ea un mic orificiu în care virise fotocopiile. Richard fusese încîntat de măiestria cu care lucrase radiotelegrafistul.

— Sînt convins, dragă Hilda, că o să-ți faci plăcere să-mi cunoști prietenul. I-am și expediat o telegramă. Te așteaptă cu nerăbdare.

Și, într-adevăr, Richard nu mințise. Prietenul doctorului Sorge din Hong Kong o întîmpină pe Hilda chiar lingă scara avionului. Dar intrucît era un om foarte ocupat, se scuză că avea de lucru și-și luă numaidecît rămas bun. Hilda nici nu izbutise să-l vadă bine la față.

La 15 mai 1941 Sorge comunică Centrului: „Germania va ataca la 20—22 iunie. Ramzai”.

CINEMA

De la Marea Neagră
la Marea Baltică

Împreună cu I. Drughian și Manole Marcus am făcut parte din delegația de cineaști care a participat la „Săptămâna filmului românesc” organizată în Uniunea Sovietică. Această primă călătorie a mea peste hotare într-o calitate nouă pentru scurtă-mi experiență actoricească, a fost sursa unor emoții, bucurii și impresii de neuitat.

Temerile mele de o oarecare răceală protocolară, pe care o credeam inerentă unor astfel de situații, au fost spulberate chiar din primele momente, când colegii sovietici care ne-au întâmpinat la aeroport ne-au făcut să ne simțim ca acasă: am vorbit despre filme și piese românești, despre Eminescu și Arghezi. Acest sentiment s-a întărit mai târziu, când la cine-

Irina Gărdescu

cu lux de amănunte și o perfectă claritate a imaginii. Meritul filmului este cu atât mai mare cu cât fiind turnat pe viu, obișnuitul strigăt „Stop! Reluare!” a fost imposibil.

Aș mai fi vrut să văd și alte filme, dar timpul nostru a fost atât de scurt... Căci e de neconceput să treci prin Moscova și să nu te oprești la Kremlin, să nu dai un ocol Universității Lomonosov, să nu vizitezi locuri de care se leagă trecutul și prezentul poporului sovietic. Sau la Lenin-grad, să nu rătăcești pe marile bulevarde, să nu te oprești în fața „Călărețului de aramă”, să nu urci pe puntea istoricului crucișător „Aurora”, să nu pătrunzi sub imensa cupolă a bisericii „Sfântul Isac”, să nu întrezii câteva ore lingă valorile adăpostite de Ermitaj.

Și la Riga a trebuit să ne împărțim bine timpul ca să putem vizita atât castelele și bisericile seculare, cât și realizările moderne, cum ar fi imensa arenă din „Mezapark”, cu o estradă pentru 10 000 de cîntăreți. La un oraș cu numai 600 000 de locuitori, proporția e explicabilă doar prin marea pasiune a poporului leton pentru muzica corală.

Simțul artistic al acestui popor se reflectă și în dragostea sa pentru film. Studioul cinematografic din Riga, pe care am avut ocazia să-l vizitez, e într-o intensă și serioasă activitate.

Dacă la Soci nu m-a surprins mulțimea expansivă de oameni masași la intrarea cinematografului în care rula filmul „Cartierul veseliei”, mă așteptam ca la Riga să întâlnesc temperamente nordice, mai reci. Dar aceeași căldură ne-a învăluit de la Marea Neagră pînă la Marea Baltică, aceeași prețuire pentru cinematografia românească și aceeași prietenie pentru poporul nostru.

Vesti din Kiev

La studioul „Alexandr Dovjenko” din Kiev domnește o liniște neobișnuită; majoritatea echipelor s-a răspândit prin țară unde filmează exterioarele. În pavilioane au rămas, stăpîni nezmogotoși, cineastii ale căror pelicule sînt aproape gata. Regizorul N. Ilinski definitivăază ultimele scene ale filmului „Înverșunare” (după nuvela „Vintul” a lui Boris Lavreniov). În rolurile principale — Margarita Volodina și Evgheni Matveev. Iar filmul „Vișera” (după povestirea lui Alexei Tolstol, regizor V. Ivcenko) are ca protagoniști pe Ninel Mișkova și I. Mikolaiciuk.

Regizorul V. Șerstobitov turnează filmul de aventuri pentru copii „Harpoane pe fundul mării”. Interesant promite să fie filmul „Izvor pentru cei insetați”. Este povestea unei familii numeroase și foarte unite, a unui tată pe care copiii lui, oriunde s-ar afla, nu uită niciodată să-l viziteze în satul natal. Rolurile principale sînt interpretate de L. Kadocinikova și D. Miliutenko.

Filmul „Verificați-vă ceasurile” va fi o nuvelă lirică despre tinerii poeți ucrainieni care au murit pe fronturile celui de al doilea război mondial. Regia o semnează V. Iliascov, proaspăt absolvent al Institutului unional de cinematografie.

În sfîrșit, regizorul Serghei Paradjanov, al cărui film „Umbrele străbunilor uitați” a făcut senzație, lucrează la un scenariu cu temă actuală.

ISTORIA FILMULUI

Léon Moussinac:
S. M. EISENSTEIN

Una din cărțile așteptate în anii din urmă în domeniul istoriei cinematografiei, apărute în colecția „Cinema d'aujourd'hui” a editurii Seghers din Paris, este lucrarea lui Léon Moussinac despre Eisenstein. Cunoscutul critic și istoric francez al filmului, decedat cînd abia terminase volumul, îmbogățește bibliografia mondială a problemei. Moussinac, autor între altele al unei celebre istorii a cinematografiei sovietice (1925) și a numeroase volume de specialitate, aduce în această carte, pe lingă autoritatea unui estetician al filmului, și pe aceea a unui bun și constant prieten al lui Eisenstein. Dealtminteri interesul principal al lucrării rezidă tocmai în paginile datorate lui Moussinac-prietenului.

Prin însăși formula ei — caracteristică pentru colecția în cadrul căreia a apărut — cartea lui Moussinac nu intenționează să fie o cercetare originală, ci o prezentare de largă accesibilitate a personalității creatorului sovietic. Prefața, — este vorba de un text al lui Eisenstein despre Moussinac — dovedește relațiile strînse dintre cei doi oameni de artă. Volumul cuprinde o prezentare a realizatorului scrisă cu multă, foarte multă căldură de criticul francez, precum și o suită de documente de majoră însemnătate.

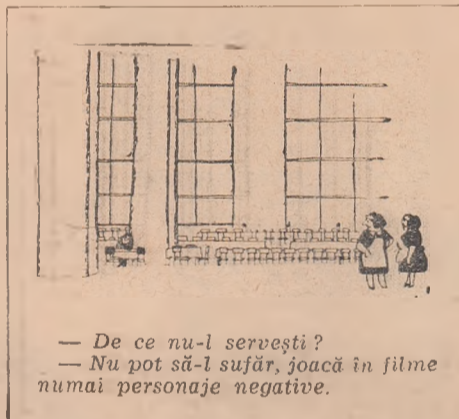
Prezentarea lui Moussinac, fără a aduce

o contribuție inedită în studiul problemei, este — prin buna cunoaștere a subiectului — utilă oricui dorește să-l afle pe Serghei Eisenstein. Grosul volumului îl constituie însă, partea documentară foarte variată. Întîlnim aici o mică antologie a textelor lui Eisenstein, a căror grupare pe probleme mărește accesibilitatea spre gîndirea acestui genial teoretician sovietic al artei universale a filmului. Capitoale ca „Ideea”, „Montajul”, „Imagine și sunet”, „Muzică”, „Actorul” sau „Culoarea” permit, prin selecția pertinentă a textelor pe care le cuprind, o cunoaștere a citorva din tezele principale cuprinse în opera teoretică a lui Eisenstein. Se adaugă la aceasta prezența în volum, fie prin intercalare la paginile eseului prezentativ, fie aparte ca documente de sine stătătoare, a unor scrieri pe care, în decursul anilor, Eisenstein le-a adresat lui Moussinac. Ele au importanță pentru că ating probleme esențiale și sînt inedite ce vor fi folosite de cercetătorii operei eisensteiniene. Scrierile conțin atît detalii autobiografice (date despre realizarea filmului „Vechiul și Noul” sau „Que viva Mexico!”) sau date privind preocupările sale din anumite perioade, cît și probleme teoretice.

Volumul cuprinde o selecție de extrase din scenariile lui Eisenstein (unele mai puțin cunoscute publicului neavizat), o „panoramă a criticii” — mică antologie de texte critice despre opera realizatorului. Urmează un capitol de interes major cuprinzînd mărturiile ale celor ce l-au cunoscut pe regizor. În sfîrșit, o bio-filmografie precum și o bibliografie completă a volumului care se bucură de o interesantă ilustrație.

Este o carte scrisă cu pana fierbinte a celui scriitor francez despre care Eisenstein spunea: „...d'Artagnan înseamnă înainte de toate calitățile sale morale care te fac să-ți amintești mereu, înseamnă tot ce este admirabil în devotamentul său pentru slujirea unui ideal, pentru îndeplinirea unei misiuni ce i-a fost încredințată, și pentru a combate fără a-și cruța puterile, cu toată energia sa, cu toată îndrăzneala și abnegația sa. De aceea rămîne eternul erou al tineretii... Dar iată ce este ciudat... Cine-și amintește de prenumele lui d'Artagnan? Nimeni, desigur. Dealtminteri romanul îl menționează oare?... Dacă ar trebui să-mi imaginez un prenume lui d'Artagnan, l-aș boteza Leon. În cîntea vechiului meu prieten Léon Moussinac”.

I. Barna

— De ce nu-l servești?
— Nu pot să-l sufăr, joacă în filme numai personaje negative.

Între cafenea
și baraca
de bilci

Era prin 1895.

Elegantul public al localului parizian „Grand Café” începuse să se plietisească de monotonele filme documentare și încetase să le mai frecventeze. Producția de filme continua, dar proiecția lor se făcea pe mereu alte și alte teritorii. Acolo unde cinematograful nu mai era o noutate, el se muta din cafenele elegante în barăile de bilci.

Proprietarii de „nikelodeon” (cum se numea noua distracție în S.U.A.) au înțeles primii că cinematograful trebuie să-i zguduie pe spectatori nu prin simplul fapt că „ceva se mișcă”, ci prin „ceea ce se mișcă”. Prin urmare era nevoie de filme cu o fabulă, montate special și jucate. Atunci și-a spus cuvîntul Méliès! Creator al spectacolului cinematografic, el a evitat atît transpunerea pe ecran a spectacolelor de teatru, cît și ilustrarea cu imagini vii a unor cărți cunoscute.

Istoricii n-au putut stabili pînă acum dacă Méliès a produs 500 sau 4 000 de filme. Pînă la venirea în cinematograful Méliès a fost directorul teatrului de iluzionism „Robert Houdin” din Paris. Talentul de iluzionist l-a ajutat să descopere primele litere ale alfabetului cinematografic. Sute de trucaje cinematografice — supraimpresiunea, expunerea dublă sau multiplă, cașeurile, machetele, travlingul etc., etc., fără de care arta cinematografică n-ar fi putut exista — au fost inventate de el.

Activitatea lui Méliès, eforturile cineastilor englezi de la Brighton, munca operatorilor firmei Pathé, precum și producțiile lui Porter și ale altor cîțiva ameri-

cani au făcut ca în 1900 cinematograful să devină un mijloc de distracție care aducea venituri. În 1900 Pathé câștiga 345 000 de franci, în 1904 — 1 370 000, iar în 1907 — 24 de milioane!

(După „Sovetski ekran”)

Centrul de televiziune din Moscova organizează lunar un concurs original de fantezie și ingeniozitate, — numit „Clubul celor veseli și ingenioși”. Programul antrenează oameni de diverse profesii. În fotografie: studenți de la Institutul de aviație din Kiev, câștigătorii unui astfel de concurs, ceea ce le-a dat dreptul să-și pună măști vesele.

COREGRAFIE

Prokofiev la Covent
Garden

Urmărind circulația valorilor în istoria culturii universale se întîlnesc priviri ciudate: temperamente care se înțeleg și se continuă la distanțe de secole, teme care se reiau trecînd de la un popor la altul, arte care se completează. Printre exemplele ce s-ar putea cita se numără și tema Romeo și Julieta.

Povestea nefericitorilor îndrăgostiți veronezi a găsit ecou în Anglia în mintea celui mai de seamă dramaturg și umanist al epocii elizabetane — William Shakespeare. După patru secole această operă prinde viață în muzică, dar de această dată la celălalt capăt al Europei datorită geniului lui Serghei Sergheevici Prokofiev. Și iată că acum tinerii îndrăgostiți se reintorc în orașul cetărilor, pe malurile Tamisei — baletul „Romeo și Julieta” este dansat pe scena teatrului Covent Garden.

Muzica lui Prokofiev, care unește în ea efervescența intelectuală cu înclinația lirică, pare să spună: viața este ceva minunat care merită să fie trăit. Montarea de la Covent Garden în regia lui Kenneth MacMillan nu urmărește să pună în evidență o stea. Patru perechi de balerini interpretează alternativ rolurile îndrăgostiților. Dintre acestea cuplul cel mai apreciat este Lynn Seymour — Christopher Gable.

Perfecțiunea acestor doi balerini, integrarea lor desăvîrșită în ansamblul spectacolului, comuniunea de concepții cu Kenneth MacMillan a făcut pe cronicarul publicației „Theater World” să spună: „Lynn Seymour și Kenneth MacMillan se găsesc pe aceeași lungime de undă”.

Julieta lui Lynn Seymour este o fetiță care nu a cunoscut nici dureri profunde, nici emoții puternice, nici bucurii copleșitoare. Astfel finalul apare și mai sfîșietor. Tragediană înăscută, balerina creează momente de neuitat în scenele care cer a fi jucate mai mult decît dansate, interpretarea urmărind cu profunzime și sensibilitate originalitatea muzicii lui Prokofiev. Scena intrării curții în iatacul Julietai, în clipa în care Romeo tocmai ieșise, surprinde ca tonalitate printr-o orchestrație neobișnuită scenelor de acest fel: lipsesc acordurile majore, tema este cîntată în surdina și apariția cortegiului trece aproape neobservată. Sînt însăși stările sufletești ale Julietai aflată încă în întregime sub vraja clipelor de dragoste trăite. Solista reușește să scoată în evidență sensul ideilor muzicale dezvoltate în lucrare. Pentru a reda copleșirea sub povara nenorocirilor care depășesc puterea ei de înțelegere și rezistență, Lynn Seymour rămîne așezată pe marginea patului ei nădușit cu mîinile culcate fără viață pe genunchi. Este o rezolvare regizorală și interpretativă cu atît mai fericită cu cît în general pentru balerini scenele cele mai dificile sînt cele nedansate (scena în care părinții insistă pentru căsătoria cu Paris, scena otrăvirii). Nu mai puțin dramatic este dansul din scena finală în care Romeo poartă corpul neînsușit al Julietai în jurul mormîntului,

arta

Bătăioasele limfocite

Binele și răul nu sînt chiar atît de relative de vreme ce le deosebește chiar și celula. O singură întîlnire cu un microb îi ajunge pentru a-l recunoaște peste multe luni de zile și pentru a-l ataca cu vehemență. Nici un bacil care a venit în contact cu organismul animal fie și o singură dată nu mai poate conta pe o primire călduroasă. Celulele de apărare memorează pentru totdeauna înfățișarea lui și, mai mult, comunică urmașilor semnalele inamicului, avertîndu-i de primejdie. Chiar și peste zece generații limfocitul va ști să deosebească pe intrus de o celulă oarecare rățită în organism. În acest sens limfocitul e pe drept cuvînt răzbutător.

Ostașii încercați..

„Un iepure de casă e contaminat cu microbul *Listeria*. După scurt timp, celulele de apărare ale animalului de experiență sînt însămintate într-un mediu special. Limfocitele se adaptează curînd, încep să se înmulțească, să crească în lung și lat, într-un cuvînt duc o viață perfect normală. Dar iată că în recipient e introdusă o *Listeria*. Asupra microbului se răpustește, ca la o comandă, întreaga armată de limfocite. Ele încep să crească rapid și să-și întindă tentaculele spre intrus. Cum au reușit să sesizeze prezența lui? Și de ce s-au arătat nepăsători față de alți bacili introduși în același recipient? Sub ochii noștri s-a desfășurat o adevărată dramă. Microbii viguroși, sprinteni, au dispărut în interiorul limfocitelor hămesite. Au dispărut pentru totdeauna, descompuși de fermenți în mii de aminoacizi. Aparențele arată că bătălia a fost cîștigată. Dar să nu ne grăbim, n-am ajuns încă la final!

„Microbul e marcat cu o substanță radioactivă, introdusă de-a dreptul în „scheletul“ lui. De aceea avem posibilitatea să asistăm la actul al doilea al tragediei care se petrece în măruntaiele celulei hrăpărețe. De acolo, din miezul molecular, bacilul devorat semnalizează cu ajutorul radiațiilor, dînd de veste că se află în interiorul limfocitului. De obicei, acesta din urmă utilizează prada în modul cel mai practic cu putință folosind bună parte din aminoacizi pentru formarea propriilor sale proteine. Dar iată că din interiorul lui răzbate un semnal de cea mai mare importanță: cîteva fragmente microbiene au supraviețuit, nu s-au lăsat doborîte de nimicitorii fermenți. Nu cumva ele sînt cele care păstrează secretul memoriei imunității, al dușmăniei îndelungate a limfocitelor față de microbul dispărut? Nu cumva aceste rămășițe transmit semnalele microbului generațiilor viitoare de celule de apărare, instruindu-le din vreme pentru a da o ripostă energică mușafirului nepoftit?

...și recruții

E interesant să urmărim soarta resturilor microbiene, a acestor molecule-ostateci, pînă la a doua întîlnire a limfocitelor cu același microb. Și să vedem, totodată, cum se vor comporta în fața dușmanului celulele-recruți, care și-au făcut „serviciul militar“ în ganglionii limfatici din spațiile frontului, departe de inamic.

Așadar, microbul e în organism. Lupta se încinge din nou. Dar de data asta, pe cîmpul de bătălie au năvălit limfocitele tinere. Ele luptă cu vitejie, de parcă toată viața n-ar fi făcut altceva decît să se pregătească pentru această încăierare.

Pot interveni, însă, și evenimente neașteptate: prima linie de celule începe să șovăie, recruții se descompun și, sub ochii noștri, pier pe capete! Nu cumva microbul le va înfrînge?

O, nu! Locul celor căzuți îl ia o avalanșă de alți ostași. Atrăși de o anume substanță secretată de celulele răpuse, noii veniți umplu tot cîmpul de luptă. Apoi încep să crească, să se dividă, să dea naștere la urmași bătăuși. Aceste celule tinere, care încă n-au cunoscut botezul focului, îl atacă pe dușman de la distanță, cu anticorpi. Pînă atunci nu văzuseră cum arată un dușman, dar o dată an-

Globula albă se angajează în luptă și devorează o bacterie.

gajate în luptă trag la țintă fără greș. Cum se explică fenomenul? Și cum reușește limfocitul care moare să transmită celulelor tinere informații despre dușman?

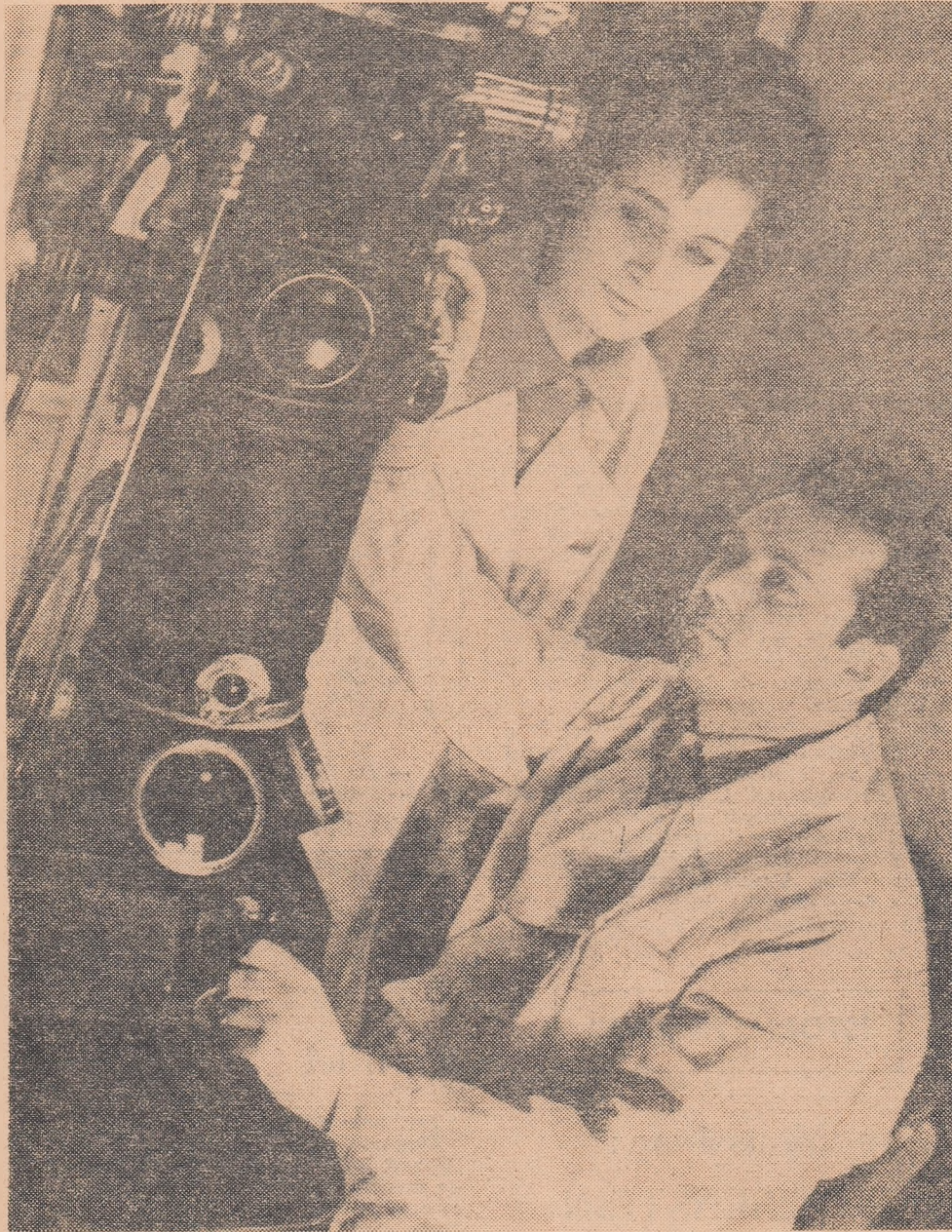
Cu ajutorul unui microscop electronic să aruncăm o privire în interiorul unui limfocit colorat. Observăm cum rămășițele-prizoniere stau strîns grupate în jurul unei substanțe ce seamănă cu acidul ribonucleic. Nimic de zis, microbul și-a ales

un apărător de nădejde iar limfocitul a cîștigat un purtător de memorie a imunității. Acidul aminat are o funcție ereditară dintre cele mai importante. Fidel aliatului, el îl va transporta cu bine în noua generație a celulelor de apărare. Nu ne rămîne decît să demonstrăm că rămășițele microbului s-au aliat cu acidul ribonucleic și au format un complex rezistent la acțiunea fermenților. Trebuie să mărturisim, însă, că în această privință nu dispunem încă de argumente substanțiale. În schimb sîntem în posesia unor date neașteptate. La un an după introducerea microbilor „radioactivi“ animalului îi sînt inoculați din nou aceiași microbi. Rămășițele marcate (să nu vă închipuiți că între timp ele au dispărut!) încep să emită semnale. De unde? Ele și-au găsit refugiu în

anticorpi activi. Nu „gloanțe“ pur și simplu, nu gamaglobuline cu care o celulă tinăru luptă cu microbul de la distanță, ci o armă cu desăvîrșire nouă. Situată pe suprafața celulei de apărare, ea ajută limfocitului — aidoma unui dispozitiv de orientare a rachetei — să descopere dușmanul, să-l abordeze și să-l execute pe loc.

Cu cîtă dibăcie știe limfocitul să se apropie de o celulă canceroasă, să se lipească de ea și să-i transmită, într-o clipă, ceva din substanța lui, ca și cînd i-ar fi făcut o injecție. Asta să fie, carevasăzică, arma secretă? Celula atacată nu rezistă la injecție, moare. Încăierarea e scurtă, dar crîncenă.

Se înțelege că limfocitul a fost instruit în prealabil pentru a se comporta atît de

Treptat, „microcosmosul“ organismelor vii dezvoltă cercetătorilor secretele sale...

celulele ficatului, întîlnind acolo, probabil, un aliat rezistent. Microbii proaspăt inoculați își extermină predecesorii, îi expulzează din culcușurile lor intrînd, pare-se, ei înșiși în combinație cu acidul ribonucleic.

Înainte vreme cercetătorii erau convinși că microbii sînt exterminați în întregime, dispar fără să lase urme în organism. Cînd colo ei se dezintegrează și viețuiesc ani de zile sub protecția acidului ribonucleic sau a unui alt aliat binevoitor. Și tomai în asta constă salvarea noastră. Dacă limfocitul n-ar fi păstrat urmele microbului, un al doilea atac al bacililor n-ar fi întîlnit nici o împotrivire. Așadar, celula apărătoare dispune de un excelent mecanism de memorare, care e însă camuflat în interiorul ei și se declanșează numai sub amenințarea unei noi agresiuni din partea microbului.

Arma secretă

Dar nu toți apărătorii organismului sînt la fel de viteji.

Oamenii de știință au descoperit pe adevărații luptători, pe cei care fabrică

ostil față de celula canceroasă. Prima lor întîlnire a avut loc în organismul unui iepure de casă. Apoi lupta a fost urmărită la microscopul electronic. Tabloul a fost spectaculos: celula imună s-a înfipt în cea canceroasă și, inoculîndu-i o anumită substanță, a asasinat-o: celula canceroasă s-a descompus. Așa se întîmplă cînd în celulă pătrunde un virus, mai precis, pivotul lui chimic, acidul nucleic. Distrugînd conveierul proteinic, acidul nucleic tulbură sinteza „materialelor de construcție“, defectează mecanismul fin al celulei...

Inseamnă, deci, că limfocitele imune acționează sub ochii noștri aproape ca un virus agresiv! Nu cumva arma lor e acidul nucleic?

În știință se discută de mult despre cea de a doua profesie a limfocitelor. Luptătoare vajnice, limfocitele sînt în stare să-și asume încă o sarcină, aceea de distribuitoare de acizi nucleici, aceste matrițe chimice care servesc la reproducerea tuturor proteinelor din corp. Dacă fenomenul va fi confirmat, importanța limfocitelor se va întîri. Căci acești „factori postali“ care pătrund în toate țesuturile și organele le comunică informații foarte prețioase. Celulele în creștere nu pot face

știința

un pas fără ele. Răspindite ici-colo, trebuie să-și coordoneze ritmul de creștere și de înmulțire. Această legătură intercelulară e efectuată, pare-se, de limfocite.

Ipoteza e interesantă dar ce are de a face ea cu imunitatea? Ce legătură are cu matrițele chimice și, în general, cu gospodăria proteică a celulelor?

O legătură foarte strînsă. Un limfocit oarecare, ciocnindu-se cu o celulă din același organism, îi transmite substanța care conține codul informației despre vecini, despre evenimentele din alte țesuturi și, probabil, comanda care programează activitatea conveierului ei proteinic. Cu aceasta, funcția „factorului postal“ se epuizează. Cu totul altfel stau lucrurile cînd e vorba de limfocitul instruit, imun. Luptînd o dată cu un microb sau cu o celulă străină, la a doua întîlnire el le „inoculează“ o anumită proteină, copie fidelă a proteinelor celulei inamice. Asemănarea e atît de mare, încît proteina limfocitului instruit pătrunde în cea a inamicului ca o cheie în broască, încuind toate mecanismele constructive. Inamicul pierd, devorat dinăuntru. Ingenios, nu-i așa?

Exces de zel

Dar ajunge cu ipotezele! E timpul să vorbim despre scopul practic al tuturor acestor experiențe și considerații.

Scopul e nobil. Biologii doresc să dirijeze imunitatea, să controleze cele mai subtile și precise mecanisme ale ei, alcătuite din limfocite. Și, controlîndu-le, să le dea de fiecare dată anumite misiuni. Să le silească, de pildă, să vineze celulele canceroase și să le extermine pînă la una. Sau să elimine din organism surplusurile periculoase ale hormonului tiroidian. Sau să poată domoli limfocitele, să le îndepărteze din apropierea pielii, a rinichiului sau a oricărui alt organ transplantat, pe care ele, în pornirea lor oarbă îl atacă ca pe un dușman.

Imunologii au visat încă de pe vremea lui Pasteur și Mecnikov să dispună de preparate care să fortifice puterea de apărare a organismului, au căutat mijloace capabile să înmulțească numărul celulelor defensive. Acum aceste celule îi încercă, silindu-i să se gîndească cum să le paralizeze, să le îndepărteze în timpul transplantării sau, și mai bine, să le domesticească și să le obișnuiască cu noul organ.

Toate eforturile chirurgilor se lovesc de aceste celule care resping cu îndărătnicie țesuturile străine. În disperare de cauză s-a încercat o manevră indirectă. În ajutorul transplantării, bolnavului i-au fost introduse cîteva celule din rinichiul ce urma să-i fie grefat. Limfocitele s-au înmulțit rapid, apucîndu-se de treabă. Atunci s-a deschis focul asupra lor: în organism a fost introdus un preparat care a făcut asemenea ravagii în masa limfocitelor încît o bună bucată de vreme ele nu și-au putut reveni. Ceea ce chirurgii au și urmărit. Folosindu-se de buimăceala celulelor imune, ei au transplantat rinichiul. Aparat de substanțe chimice și de razele X organul a prins de minune.

Cu timpul, biologii vor recurge la manevre și mai îndrăznețe. Nu-i de fel obligatoriu, de exemplu, să schimbi rinichiul bolnav cu un altul. El ar putea să crească din cele cîteva celule sănătoase ce i-au mai rămas. Organismul va primi acest dar fără să cîrtească. Căci limfocitele nu-și vor ataca rubedeniile!

În ziua cînd vor înțelege cum se recunosc și cum interacționează celulele de același fel, chirurgii vor fi asemenea sculptorilor, căci vor modela organe perfecte, redînd oamenilor sănătatea și viața.

drept amintire terase situate la același nivel) și Amur.

Mișcările tectonice ale fundului de ocean, de care a fost vorba mai sus, au produs repetate și sensibile schimbări în capacitatea depresiunii oceanice. Ele au făcut ca în cuaternar oceanul să se reverse și apoi să se retragă de trei ori. Coincidența curbilor de oscilație a nivelului oceanului mondial, obținute de J. Burkhart prin metoda geologică și de G. Lindberg prin metoda biogeografică, pledează încă o dată pentru un răspuns afirmativ la întrebarea inițială: marile potopuri au fost reale.

ASTRONOMIE

Interlocutori în spațiul cosmic

Problema existenței unor civilizații extraterestre continuă să preocupe atât pe savanți cit și întreaga omenire.

Speranțele că pe Marte s-ar găsi ființe asemănătoare cu pământeni au fost însă spulberate de fotografiile luate recent pe suprafața sa, care au dovedit că nu poate fi vorba de o viață superioară organizată pe această planetă. Totuși, nu este exclus ca în cele 90 000 de galaxii pe care le-a putut număra pînă în prezent omul, să existe sute de mii de planete locuite de viețuitoare superioare.

Iosif Șklovski, profesor de astronomie la Universitatea din Moscova, a făcut o serie de considerații interesante pe această temă. Apariția vieții fiind un fenomen mai ales chimic, ea nu poate avea loc decît în condiții chimice bine definite. Atomii principali puși în cauză sînt hidrogenul, oxigenul, azotul și carbonul. Pentru ca viața să apară pe o planetă îi trebuie de asemenea un mediu lichid, singurul în

de kilometri pe secundă. După cîteva secole, ele ar fi plasate pe orbită în jurul planetelor situate la 100 de ani-lumină de punctul lor de plecare. Sonda ar emite semnale și ar putea înregistra și retransmite pe Pămînt eventualele semnale recepționate din sistemul solar în care se va afla. Retransmisia s-ar face cu ajutorul unor stații intermediare din spațiul cosmic.

S-ar putea în acest mod realiza ceea ce autorul de romane științifico-fantastice Ivan Efremov a descris în interesanta sa carte „Nebuloasa din Andromeda”. Într-adevăr, acum 30 de ani, Störmer și Van der Pol au detectat zgomote anormale, repetarea unor semnale terestre la cîteva minute de la trimiterea lor. Bracewell lansează ipoteza că ar putea fi vorba de o sondă automată extraterestră, care ar fi trecut la 1 milion de kilometri distanță de planeta noastră și ar fi repetat semnalele recepționate de pe glob.

E clar deci că, dacă în sistemul nostru solar nu s-a găsit încă nici o asemenea sondă, aceasta înseamnă că nu mai există nici o altă civilizație în cadrul acestui sistem. Dar în galaxia noastră? Iată so-coteala pe care o face Șklovski. Dacă în galaxia noastră există 10 000 000 de civilizații, fiecare durînd 10 000 000 de ani, fiecare civilizație e capabilă să exploreze cu sonde cîteva mii de stele vecine și poate fi sigură că va găsi cel puțin una în cursul existenței sale. Dimpotrivă, dacă nu există decît 1 000 de civilizații în galaxia noastră, distanța medie dintre ele atinge 2 000 de ani-lumină, și în această situație contactele devin foarte improbabile.

HIDRAULICĂ

Ceramica salvatoare

Pompele pentru apă, ulei, benzină sau pentru alte produse lichide sînt confecționate, de regulă, din metale moi. Aliajele dure sînt folosite numai în cazuri excepționale. Există, însă, o ramură industrială pe care o vedem pe atît de importantă în care pompele fabricate din cele mai scumpe aliaje se uzează rapid. Afi ghicit, desigur, că e vorba de întreprinderile chimice în care e necesară pomparea unor cantități imense de acizi sau alte produse caustice, deseori încălzite pînă la temperaturi foarte mari.

Pentru a preveni uzura pompelor ce lucrează în medii agresive, specialiștii sovietici s-au gîndit ca piesele ce vin în contact cu produsul caustic să fie confecționate din ceramică. Pe lângă avantajul de a fi inatacabile, acestea îl mai au și pe acela de a cîntări mai puțin și de a fi de 75 de ori mai ieftine decît piesele din aliaje inoxidabile.

Noua îndelnicire a ceramicii a necesitat, însă, și o tehnologie nouă a fabricării pieselor prin metoda turnării fierbinți sub presiune. Metoda, elaborată la Institutul unional de cercetări în construcții de mașini hidraulice, este foarte simplă. Materialul ceramic e fărîmîțat pînă la consistența pudrei, amestecat cu parafină și transportat într-o instalație cu vid care absoarbe aerul; apoi, masa încălzită e turnată în forme metalice avînd contururile și dimensiunile necesare. Turnarea se face sub o presiune de 3-4 atmosfere și la o temperatură de 60-80 de grade. O formă poate conține pînă la 20 000 de piese. În aceste condiții o piesă se usucă în numai trei minute.

Noua metodă permite, de asemenea, automatizarea procesului de producție. Instalațiile de resort au și proiectat o linie semiautomată care urmează să intre în funcțiune la Combinatul de articole izolante din ceramică (Slaveansk).

FIZICĂ

Ultrasunetul spălătoareasă

În industrie noțiunea de „spălătorcasă” cu toate caracteristicile ei tradiționale nu a dispărut încă. Acolo unde trebuie curățate produse solide — ca metale, sticlă, ceramică — mai lucrează încă nenumărate mîini. Există desigur și instalații de spălat mecanice care execută destul de bine o curățare simplă. Dar în cazul pieselor cu un profil complicat, procedeele obișnuite nu sînt economice și necesită un consum mare de forță de muncă.

De curînd s-a încetăținit ideea că folosirea ultrasunetelor în baie de curățare ar avea un efect perfect satisfăcător, îndepărînd aproape toate impuritățile de pe orice piesă în numai cîteva secunde.

Prin ultrasunete se înțeleg oscilațiile mecanice cu frecvențe de peste 16.000 Hz. Aceste unde sonore nu mai pot fi percepute de urechea omului. Dacă sînt introduse într-un lichid și lăsate să acționeze asupra pieselor de curățat, atunci în cîmpul de ultrasunete se nasc forțe de accelerație care, la densități mari de energie, pot depăși de 100.000 ori forța de atracție a Pămîntului. Aceste forțe acționează cu deosebire la suprafețele de contact dintre corpurile solide și lichide, smulgînd particulele de murdărie lipite pe suprafața piesei în locurile greu accesibile.

Ultrasunetele pot fi produse prin diverse metode. Pentru folosirea lor în tehnică se preferă transformarea energiei electrice în energie ultrasonoră. Energia luată din rețea este transformată în energie de înaltă frecvență cu ajutorul generatorilor cu tuburi și, în cazul puterilor mai mari, prin generatoare rotative. Oscilatoarele corespunzătoare, cu metal sau cuarț, transformă apoi energia de înaltă frecvență în energie ultrasonoră mecanică, ale cărei oscilații produc, în baie de curățare, fenomenele descrise.

În baie cu ultrasunete piesele sînt curățate de ulei, grăsimi, pastă de șlefuit și polizor, săruri rămase de la călire etc. Nu se pot „spăla” însă decît corpurile solide: la țesături, din cauza fragilității lor, nu se mai realizează efectele de curățare.

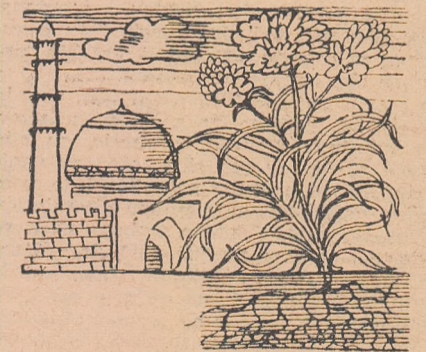
Cea mai simplă instalație de curățare prin ultrasunete constă dintr-o baie, în exteriorul căreia sînt fixate oscilatoarele de ultrasunete și dintr-un generator de înaltă frecvență. În general piesele sînt întîi supuse unui tratament preliminar și apoi unuia final, diversele băi fiind așezate în trepte. Curățarea are loc în trei etape: piesele sînt mutate manual sau mecanic din baie de înmuiere în cea cu ultrasunete și apoi în cea de clătire. Oscilatorul se găsește în baie cu ultrasunete. Lichidul de spălare este regenerat continuu într-un circuit de distilare, după care reintră în baie.

BOTANICĂ

Însușirile unei flori

„...Cetatea aceasta există de mai bine de o mie de ani și niciodată asediatorii n-au reușit să-i dărîme zidurile...” spune legenda orașului Șahri-Mung. Căci blocurile de piatră folosite la ridicarea zidurilor cetății fuseseră cimentate cu ajutorul unei substanțe misterioase, extrasă din rădăcinile unei flori de munte, denumită de localnici „șiriars”.

În numeroase legende, ca de altfel și în vechile manuscrise tadjice, minunatele însușiri ale acestei flori, o plantă erbacee cu panșul stufoș, sînt deseori evocate. Între altele, documentele relevă că din rădăcinile și rîrșurii oamenilor extrăgeau, din timpuri imemorabile, o substanță viscoasă asemănătoare unui morlar ceros. Substanța aceasta, adăugată la compoziția materialelor de construcție avea darul să facă extrem de rezistente o serie de lucrări importante

În acea vreme, cum ar fi fortărețele sau minaretele. Și tot documentele menționează că medicina populară apela și ea adeseori la șiriars.

Flora Tadjikistanului numără aproximativ treizeci de specii de șiriars, ceea ce reprezintă mai mult de jumătate din toate speciile acestei plante cunoscute în lume. Recent, O Kudriașova, colaboratoare științifică la Institutul de botanică al Academiei de științe a R.S.S. Tadjice a descoperit în rădăcinile șiriarsului, în proporție de aproximativ 37 la sută, substanța viscoasă amintită de cronici, biologic activă, și pe care a denumit-o „eremuran”. Unul din compașii ei s-a dovedit a fi mult prețioasă manoză care actualmente este extrasă din unele plante tropicale, în-deosebi din coaja nucii de cocos, și care este folosită la prepararea inoculitorilor de sînge.

GEOLOGIE

Marile potopuri: legenda sau realitate?

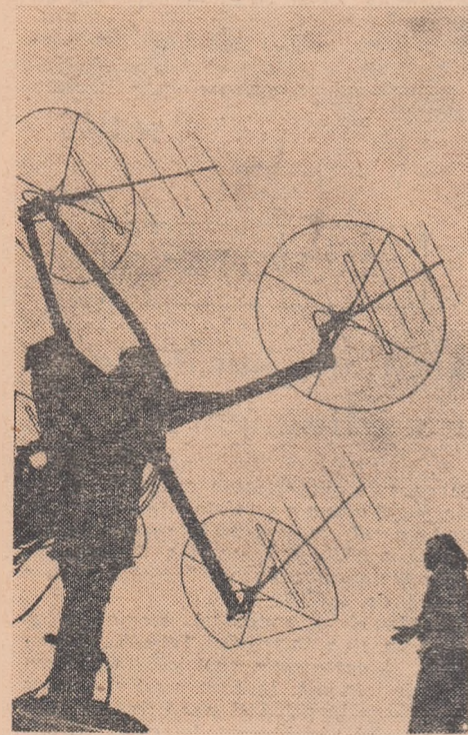
Dacă ar fi să dăm crezare numai legendelor am avea motive să ne îndoim de autenticitatea cataclismelor. Și poate nu ne-a mulțumi nici însemnările păstrate în colecția de tăblițe de argilă a regelui asirian Assurbanipal (668-631 î.e.n.) în care se vorbește despre marile potopuri ce s-au abătut cîndva asupra pămîntului. Căci altele sînt argumentele care îi fac pe unii oameni de știință — printre ei se numără și cunoscutul savant sovietic G. Lindberg — să considere că, într-adevăr, planeta noastră a trecut prin asemenea calamități naturale.

Unu s-orba, desigur, de ploii torențiale de lungă durată care se întîmplă și azi sa inunde teritorii mai mult sau mai puțin întinse. Și nici de fenomenul cunoscut sub numele de tsunami — declanșat de cutremurele submarine —, care pricinuieste încă multe suferințe omenirii și care poate fi asemănat cu un potop local. În această privință sînt edificatoare două exemple, citate de acad. L. S. Berg. La sfîrșitul secolului trecut, un val tsunami, înalt de 12 metri, s-a rostogolit de-a lungul cursului inferior al Gangelui (India) inundînd valea pe o distanță de sute de kilometri, distrugînd totul în cale și pricinuid moartea a 300.000 de oameni; cu cîteva ani în urmă un val tsunami se ridicase la 14 metri deasupra unui alt fluviu indian, Brahmaputra, inundînd o suprafață de 7.000 kilometri pătrați și scerînd 100.000 de vieți omenești.

La baza legendelor despre marile potopuri stau oare tocmai astfel de cataclisme? Nu, știința e în posesia unor fapte concrete care nu pot fi explicate prin asemenea fenomene locale, oricît ar fi ele de catastrofale. Se știe, de exemplu, că zonele coborîte ale tîrmurilor continentale au fost odinioară acoperite un timp îndelungat de mare și, dimpotrivă, zonele de adîncime mică ale mîrilor au făcut parte din uscat. Putem deduce, deci, că a avut loc o revărsare de ape — și nu ici-colo ci, așa cum arată linia litoralului, pe toate continentele.

Istoria geologică aduce argumente în favoarea marilor inundații, determinate de ridicarea sau coborîrea nivelului oceanelor: creșterea periodică în volum a ghețurilor din regiunile polare, existența teraselor maritime ș.a. Iar oscilațiile în nivelul oceanelor au fost generate, după părerea lui G. Lindberg, de mișcări tectonice ale scoarței nu numai în zonele de uscat ci și în cele acoperite de oceane. Astfel, la hotarul dintre perioadele terțiară și cuaternară ofensiva oceanului a fost atît de puternică încît a inundat uscatul pînă la o înălțime de 180 de metri deasupra actualului nivel al apelor. Iar dacă ținem seama de faptul că, la începutul ofensivei, nivelul oceanului era cu 300 de metri mai coborît decît cel actual, deducem că apele se ridicaseră la o înălțime de aproape 500 de metri, înghițînd întinse porțiuni de uscat.

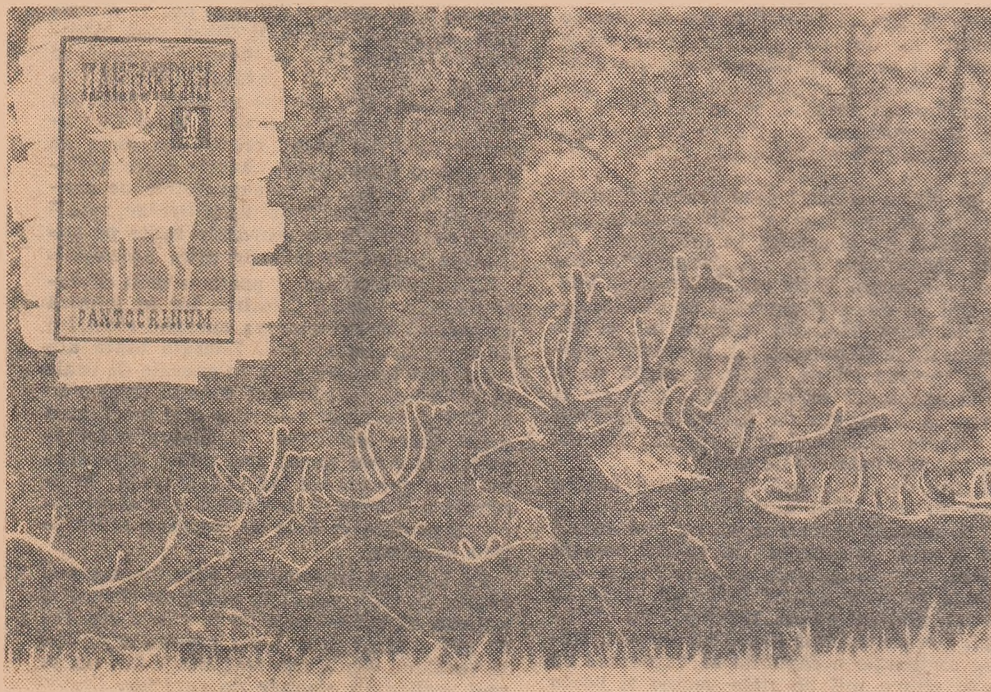
Geologii au găsit urmele vechii linii a litoralului, înălțată la 180 de metri. Totodată, apele oceanului revărsat au barat, în unele locuri, calea apelor curgătoare dulci, care și-au căutat ieșirea spre mare prin culoare înguste. Dar se întîmpla ca și în aceste culoare ele să întîlnească apele oceanului. Și atunci, cu toate căile de acces spre mare tăiate, ele se adunau în văi, formînd bazine cu apa ușor sărată (în urma amestecului cu apele oceanului) sau dulce. Asemenea bazine au existat, în cuaternar, și în regiunea fluviilor Lena (lăsîndu-ne

Urechile pămîntului

măsură să favorizeze nașterea primelor organisme vii, deoarece le protejează de razele ultraviolete mortale, ce ajung de regulă la suprafața planetelor nou formate.

Legăturile dintre planete se pot realiza prin unde electromagnetice. Există posibilitatea ca distanța medie dintre două civilizații să fie de ordinul a 10 ani-lumină (această situație este prevăzută în proiectul american O.Z.M.A.) sau să depășească 100 ani-lumină. În primul caz, numai trei sisteme stelare pot adăposti forme de viață inteligentă, susceptibilă de a comunica cu noi. În al doilea caz, problema se complică. Durata vieții civilizațiilor trebuie să fie net inferioară celei a stelelor care se numără cu miliardele de ani. Asta înseamnă că numai după perioade lungi de timp putem culege informații de la civilizații, care însă între timp au dispărut. În 1960, astronomul australian Bracewell și prof. I. Șklovski au atras atenția în mod simultan asupra acestui aspect al problemei. Bracewell a făcut chiar calcule precise cu ajutorul unor grafice. El a arătat că, presupunînd că o civilizație tehnică trăiește circa 10 000 de ani și că viața s-a dezvoltat pe miliarde de planete, calculul aritmetic ne dovedește că civilizația cea mai apropiată se găsește la o distanță de ordinul a 1 000 de ani-lumină de noi și că în această zonă, există 50 000 de civilizații. Astfel detectarea semnalelor devine imposibilă pentru că pe de o parte sînt prea multe, iar pe de altă parte, prea slabe. De aceea Bracewell a preconizat trimiterea de sonde care să zboare în spațiu cu 200 000

Crescătoriile de cerbi din răsăritul Uniunii Sovietice furnizează mari cantități de carne tinere, din care se fabrică preparatul tonic Pantocerin.

TEMĂ DE SEZON

Igiena copilului școlar

Intrarea copilului în colectivitatea școlară constituie o cotitură importantă în viața sa. Contactul strins și prelungit cu o mare masă de copii creează de asemenea noi condiții igienico-sanitare. În această perioadă ca și în cea preșcolară, bolile infecto-contagioase predomină în patologia copilului în raport cu celelalte boli. De aceea, dat fiind noile posibilități de contagiozitate, este necesară intensificarea măsurilor de igienă.

Școlarii vor fi obișnuiți chiar din prima clasă să respecte regulile elementare de igienă, părinții fiind în primul rând chemați să-i îndume și să vegheze la felul cum copiii și le-au însușit.

Socotim de aceea util să prezentăm câteva noțiuni de igienă individuală pe care părinții le vor imprima copilului școlar.

Copiii vor învăța să se spele singuri, acordând o deosebită atenție pielii — „cel mai mare organ al corpului” — cu un rol deosebit de important în protecția organismului. Se va cere copiilor să se dezbrace în fiecare dimineață până la brâu pe orice anotimp și să se spele bine pe mâini până la umăr, pe față, gât, și apoi la subsuori și pe piept.

Vom explica copiilor că trebuie să acorde o atenție specială organelor de simț (ochi, urechi). Toaleta se termină prin spălarea dinților care se va face cu o periuță aspră.

Este bine ca fiecare copil să aibă obiecte de toaletă personale: prosop, pieptene, perie. Deși cei mai mulți școlari au părul tuns scurt, acesta va trebui îngrijit, perindu-l în fiecare dimineață.

O regulă de igienă căreia îi vom acorda o deosebită atenție este spălarea mâinilor. Vom enumera copiilor, practic, cu cite obiecte (clanțe de uși, cărți, etc.) au venit în contact în cursul unei zile și le vom explica posibilitatea infectării cu microbi pe această cale. Copiilor trebuie să li se creeze un „reflex condiționat” de spălare a mâinilor cu apă și săpun înainte de mese, după joacă și ori de cite ori s-au murdărit. Celor mai mici le vom tăia unghiile scurt în fiecare săptămână, pe cei mari îi vom învăța să și le taie singuri și să le păstreze curate.

Igiena corporală zilnică va fi completată de cea săptăminală. Baia generală săptăminală nu necesită neapărat instalații speciale. Ea se poate face și într-o albie de rufe sau un lighean mai mare cu apă caldă, iar în loc de duș corpul poate fi clătit turnându-se apă curată cu o cană.

Viața școlară mai pune, însă, și alte probleme de igienă specifice. Munca de pregătire a lecțiilor necesită condiții de mediu adecvate. Vom alege pentru această muncă a copiilor locul cel mai potrivit, în așa fel ca lumina să-i cadă din partea stângă. Vom folosi un scaun comod pentru că poziția școlară să fie corectă. Copiii vor fi obișnuiți să stea rezemați de spate, cu picioarele sprijinite pe podea sau pe bara mesei. După fiecare oră de lucru, este bine să se întrerupă pregătirea lecțiilor pentru câteva minute.

Contactul copiilor din colectivitatea școlară impune organelor sanitare o serie de măsuri antiepidemice, pe care părinții sînt chemați să le sprijine. Ne referim în primul rând la vaccinările care se efectuează în școli și pe care toți copiii sănătoși trebuie să le primească. Dacă se ivește vreun caz de boală contagioasă în

clasă nu vom lăsa copilul să meargă în casa bolnavului sub nici un motiv. Uneori copiilor care au fost în contact cu bolnavul li se cer anumite examene și analize de laborator. Este bine să facem imediat aceste examene pentru a se putea descoperi la timp util o eventuală îmbolnăvire. În cazul existenței unui bolnav contagios în familie sau în casă nu vom lăsa copilul să frecventeze școala fără avizul medicului.

Igiena copilului școlar cuprinde, așa cum am schițat în cele de mai sus, un complex de măsuri variate. Respectarea lor contribuie la păstrarea și întărirea sănătății copilului precum și la prevenirea îmbolnăvirilor.

Dr. S. Serghiev

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Gastrita

Digestia stomacală depinde în primul rând de felul cum mîncăm și apoi de ceea ce mîncăm. Fiecărui fel de mîncare îi corespunde un anumit caracter de secreție de suc gastric și de activitate motorie a stomacului. Pentru o digestie normală, care înseamnă în fond activitatea coordonată, armonioasă a tuturor organelor digestive, este necesară respectarea citorva reguli elementare de igienă a alimentației. De pildă, dacă hrana este rău mestecată, nefărîmîtată sau dacă înghițim deodată prea multă mîncare, ea va trece în intestin insuficient prelucrată de sucul gastric, exercitînd o acțiune vătămătoare asupra mucoasei stomacului și intestinelor. Se știe, de asemenea, că stomacul trebuie „să se odihnească” și el noaptea. Dacă se va consuma, însă, prea des, înaintea de culcare, o cină abundentă, activitatea glandelor stomacului și activitatea motorie a acestuia vor fi deranjate, ducînd în cele din urmă la îmbolnăvire.

Una dintre cele mai frecvente afecțiuni ale stomacului, consecință a încălcării „disciplinei” alimentare, este gastrita. Un exces alimentar, o mîncare alterată sau prost mestecată cauzează o criză de gastrită acută. Această boală apare mai des în anotimpul cald, cînd mîncarea poate fi ușor infestată de muște și se alterează mai repede. Abuzul de băuturi alcoolice, consumul unor cantități prea mari de condimente, care pot irita mucoasa stomacului, mîncărurile și băuturile fierbinți sau reci, ingerarea de așa-zise alimente „alergice”, față de care organismul unora dintre persoane este sensibilizat, în fine unele medicamente administrate în doze prea mari (salicilat, iod, hidrazidă etc.) sau unele boli infecțioase (gripa, rujeola, scarlatina, difteria, dizenteria etc.) pot fi tot atîția factori care să declanșeze o criză de gastrită acută.

În gastrita acută pierd pofta de mîncare, apare un gust neplăcut în gură, bolnavul are grețuri, vărsături, rigieli cu

miros de ouă clocite, dureri în capul pieptului (epigastru) sau chiar crampe. Simptomele acestea principale sînt adeseori asociate cu dureri de cap, transpirații, valuri de căldură, salivă abundentă. Frecventă este și îmbolnăvirea intestinului subțire, ceea ce dă așa-numita gastro-enterită, însoțită de diaree, crampe abdominale intense, pierderi mari de lichid din organism și stare generală proastă.

De obicei, printr-un tratament corect aplicat și prin respectarea dietei prescrise de medic, criza de gastrită va fi repede înlăturată. Pentru aceasta se recomandă oprirea alimentației pentru 24 (cel mult 48!) ore. În acest timp se dau numai cantități mici (cu lingurița) de apă fiartă, infuzie de tei, mentă, sifon. Băuturile se administrează reci. În formele severe, cu pierderi mari de lichide din organism, se va injecta soluție clorurată și glucoză hipertonică.

Reluarea alimentației se va face treptat. În ziua a doua se începe alimentația cu supe de zarzavat strecurate, sărate, supe de fulgi de ovăz sau de orez. În zilele următoare, se va trece la o alimentație mai bogată, cu supe de carne, gălbenus de ou fiert moale, pireu de cartofi sau cartofi copti, brînză de vacă, compot, soteuri, piine albă prăjită, biscuiți. Vor fi evitate citva timp dulciurile prea concentrate, condimentele, alcoolurile, fructele crude. După masă, bolnavul va bea o jumătate de pahar de infuzie de mușețel călduță și va sta culcat, cu un prîșniț cald pe capul pieptului, timp de 15—30 de minute. În timpul crizei și cel puțin încă o săptămînă după aceea, sînt interzise fumatul, băuturile alcoolice și cafeaua neagră.

Pentru oprirea vărsăturilor se poate întreprinde poțiunea Rivieri acidă și alcalină, cite o lingură din fiecare la 30—60 minute. De asemenea se mai recomandă: apă de mentă, sirop romergan (1—2 linguri), emetiral (1—3 mgr zilnic) sau clordelazin (largactil) în injecții intramusculare 15 mg de 2 ori pe zi. În caz de dureri abdominale asociate cu vărsături se pot administra: injecții de atropină, 0,5 mg de 3—4 ori pe zi, foladon sau scobutil 1—2 comprimate. În caz de arsuri pe tubul digestiv (pirozis) se prescriu prafuri alcaline, ca de pildă bicarbonatul de sodiu.

Respectarea acestui tratament, sub control medical, va evita cronicizarea afecțiunii cu întregul ei cortegiu de consecințe neplăcute.

Medicus

TERAPEUTICA

Sarea de bucătărie, ca medicament

Sarea este un element esențial pentru buna funcționare a celulelor din organism, avînd un rol important în menținerea și reglarea echilibrului asmotic. Organismul unui om adult conține 150—300 g sare (clorură de sodiu).

Stimulantă a mucoasei stomacale și duodenale și a întregului intestin, determinînd hipersecreția gastrică, excitarea poștei de mîncare, în doze mari sarea are și o acțiune laxativă și purgativă.

La nivelul pielii sarea determină o stimulare reflexă a sistemului nervos.

Toate aceste acțiuni terapeutice fac ca sarea să fie întrebuintată ca un medicament eficient în numeroase afecțiuni. Iată cîteva posibile:

1 Impotriva stărilor de greață în general și după vărsături repetate în special, se vor consuma 1—5 grame sare în soluții 5 la sută.

2 Pentru acțiunea laxativă se vor folosi 10—15 g sare. În doze mai mari poate determina vărsături prin acțiunea iritantă asupra pereților stomacului.

3 În hemoragii, dacă bolnavul poate înghiți, i se va da pe gură o soluție de 2 lingurițe de sare într-un litru de apă fiartă și răcită.

4 La copii, o soluție de 15—30 g sare în 1/2 litru apă este utilă în cisme contra oxuriilor.

5 Extern, sarea este indicată în spălături vaginale 20—40 g pentru 1 litru de apă, irigații nasale (de la mică înălțime), gargarisme etc.

6 Baia de sare se face punînd 15—20 g de sare pentru un litru de apă. Durata unei băi trebuie să fie de 15—30 de minute. Baia de sare are efecte bune la copii în limfatism, rahitism și anemie, iar la adulți în astenia nervoasă, oboseală etc.

7 În cantități mici (0,50—3 g) luate pe limbă, sarea are acțiune de stimulare a secrețiilor stomacale și de favorizare a poștei de mîncare.

8 Injecțiile cu soluții de sare (ser fiziologic) sînt indicate în tratamentul stărilor de deshidratare (pierdere de apă), în deshidratare prin diaree acute (toxiinfecții alimentare, enterocolită, dizenterie etc.), în hemoragii puternice, intoxicații, arsuri, șoc etc.

Dr. Z. E. Barski

Poșta medicului

RODIA STĂNESCU — Tirgoviste: 1) Rezultatul normal al probei de metabolism bazal ar trebui să fie 0, adică să nu existe nici o diferență între calorile reale și calorile „ideale”. De fapt însă „normalul” are și aici anumite oscilații. Fenomenele biologice nu sînt fixe, rigide și imuabile. În plus, aparatul și tehnica folosite pot influența și ele, fără să „vicieze” valoarea probei, amplasarea oscilațiilor normale ale metabolismului bazal. Cu aparatele folosite la noi și în condițiile climatice ale țării noastre, limitele normale ale metabolismului bazal trebuie socotite între — 5 și +15%. 2) Tratamentul cu tiroxin în hipotiroidie se face numai sub supraveghere medicală.

Ing. I. HUZESCU — T. Severin și ANA POPESCU — com. Toplet (Orșova): V-am răspuns prin poștă.

MUNTEANU NICOLAE — Arad: Nu este vorba de o boală, ci de un obicei, care cu voință și perseverență poate fi părăsit. Pentru dezbucuirea și recomandăm în plus hidroterapie (băi de 33° timp de 10—30 minute, urmate de masaje ușoare, fricțiuni cu peria udă, impachetări reci etc.), gimnastică, sport și mai ales începerea unei vieți sexuale normale. La nevoie, seara sedative ușoare, de tip bromoval 2 la distanță de 1—2 ore înainte de culcare.

SERGIU MĂRCULESCU — Galați: Vă recomandăm o internare într-un serviciu de endocrinologie pentru a se preciza dacă tulburările pe care le aveți nu sînt de natură hormonală. Reveniți după aceasta.

ION SIMA — Cîmpulung Moldovenesc: 1. Din cele relatate de dv. reiese că aveți crize tipice de tahicardie paroxistică auriculară. În această boală (de fapt o tulburare de ritm a inimii) nu se găsesc de cele mai multe ori leziuni anatomice. Crizele pot fi oprite și prin manevre simple: provocarea vărsăturilor, mișcări respiratorii ample, expirație forțată cu glota închisă, compresiunea globilor oculari etc. Tratamentul cu chinidină care vi s-a prescris este bun, cu condiția să-l urmați regulat. 2. Benzodrina nu se administrează la copii.

METODIA TOMESCU — Tirgoviste: Nu este vorba de așa-numita „hrănire” a tenului prin creme banale, ci de o stimulare a troficiității sale. Preparatele cosmetice de acest fel înlesnesc dezvoltarea și păstrarea tonicității tegumentelor combătînd senescența timpurie. Vitaminele A, B², C, D joacă un rol primordial din acest punct de vedere, ca și acizii încorporați la cremele care pătrund în piele.

DIDA DĂCONESCU — București: 1. Timiditatea dv. nu necesită un tratament medical, ci... social. Mai multă lume în jur, distracții, frecventarea concertelor, teatrelor, expozițiilor etc. vor duce la lichidarea ei. 2. Vă recomandăm să vă căsătoriți, fără nici o grijă.

MEDY R. — București: 1. Băile de aburi generale aduc pielii mari servicii. Din păcate la noi acest fel de băi publice nu sînt prea frecventate, femeile mulțumindu-se să facă din cînd în cînd băi de aburi locale, pentru ten. 2. Este mai bine să combateți constipația printr-o alimentație rațională, cu destulă celuloză neasimilabilă (piine integrală, zarzavaturi și mai ales fructe mîncate și între mese). Mierea de abine luată dimineața pe nemîncate (1-2 lingurițe) după rece este un bun și inofensiv laxativ.

D. COBZARU — București: Teama de curent nu este decît o superstiție. Aerul stricat este de o mie de ori mai dăunător decît aerul curat, chiar dacă circulă cu înălțimea vîntului. Cu condiția să nu fie transpirat și încălzit, omul care stă în bătaia vîntului nu numai că nu răcește, dar își căleşte organismul. De aceea, ori unde v-ați afla, duceți o luptă nemiloasă împotriva celor pe care-i sperie curentul.

MARIANA — Pitești: Șamponul cu gălbenus de ou este într-adevăr foarte bun pentru combaterea mătrefii. Iată modul de întrebuintare: se amestecă două gălbenusuri de ou cu 30 g rom și 30 g ulei de ricin. Se fricționează pielea capului, se lasă 1/4 de oră, apoi se spală cu apă și săpun (de gudron+sulf). Se clătește bine cu apă, se adaugă puțin oțet în ultima apă de clătire.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au, însă, prioritate asupra celor prin poștă.

FILIPINE

Particularitățile
Manilei

Filipinezii nu admit decât superioritatea unui singur oraș — capitala japoneză Tokio — și consideră Manila a doua metropolă din Asia ca frumusețe și importanță.

Manila este într-adevăr o așezare foarte mare, cu o individualitate puternică. Edificiile sale au arhitecturi din diferite epoci și stiluri, s-au mai păstrat încă construcții străvechi din timpul dominației spaniole (categorie din care face parte și reședința președintelui republicii). Ele dau orașului o notă specifică de originalitate. Printre clădirile patinate de seurgerea vremii se înalță construcții moderne, care aparțin în mare parte unor firme străine și diverselor societăți de asigurare. Cu totul remarcabilă este clădirea secției regionale a Organizației mondiale de ocrotire a sănătății a O.N.U. În arhitectura ei s-a ținut seama de particularitățile de climă ale insulei Luzon, cea mai mare dintre cele 7100 de insule ale arhipelagului Filipinelor. Clima insulei este într-adevăr neobișnuită. Anul se împarte în trei anotimpuri: cald — din martie până în iunie, ploios — din iulie până în octombrie rece — din noiembrie până în februarie. În sezonul ploios temperatura medie la Manila oscilează între 27 și 32 grade. Peste insulă se abat ploi torențiale, iar oceanul este răscolțit de taifunuri mai mari și mai mici. Construcțiile sediului secției regionale a Organizației mondiale de ocrotire a sănătății a O.N.U. s-au străduit să-i ferească pe oameni de arșița soarelui printr-un sistem special de jaluzele, și de ploi prin acoperișurile vaste boltite peste căile de acces spre clădire.

Cartierele comerciale ale orașului sînt foarte strîmte. Străduțele înguste n-au fost calculate pentru o circulație intensă de mașini și pietoni, de aceea și unii și alții au de suferit din pricina inghesuiei. Automobilele înaintază încet, pe un singur rând. Parcarea este o problemă și șoferii se consideră fericiți cînd găsesc un colțisor liber. Din acest motiv pe străzile comerciale — și numai în limitele lor — sînt folosite ca mijloc de transport un fel de trăsucle pe două roți, trase de cai, numite „calessa“. Dar transportul urban e determinat totuși nu de „calessa“, ci de automobil, stăpînul orașului. La Manila există peste două sute de mii de turisme.

Totuși țara nu dispune de o industrie de automobile proprie. Automobilele sînt în majoritate de proveniență americană.

În oraș nu există tramvaie, nici troleibuze, iar rolul autobuzelor este îndeplinit de microbuze cu opt-zece locuri.

De cîteva ori în cursul plimbării noastre prin oraș, am observat niște panouri cu inscripția: „Trecerea oprită, drum particular“. Și pentru ea să fie lîmpede că trecerea e cu adevărat oprită, strada este bariată. După cum am aflat, dincolo de aceste bariere se întind vaste teritorii pe care marea burghezie și-a construit vile înecate în verdeață, prevăzute cu piscine și terenuri de sport. Dar oamenii de afaceri și-au construit nu numai locuințe, ci și străzi, biserici, cinematografe. În astfel de „rezervații“ e liniște, pustiu, nu se simte pulsația vieții.

Frumusețea Filipinelor ne-a dezvăluit o altă fațetă a ei în orașul Baguio. Baguio este o stațiune climaterică unde oamenii — mai ales cei avuți — se refugiază în sezonul călduros. În mod normal orașul are 50 000 de locuitori. Dar în timpul căldurilor populația lui se triplează. Baguio are un stil modern, pe care i-l dau vilele, restaurantele și cafenelele luxoase, excelente terenuri de golf și de tenis.

Deși șederea noastră în Filipine a fost scurtă, am avut tot timpul să ne convinsem că interesul filipinezilor față de Uniunea Sovietică este foarte viu. Atît la Manila cît și în alte localități ziaristii au scris călduros despre vizita noastră și ne-au pus sumedenie de întrebări referitoare la viața poporului sovietic, la atitudinea Uniunii Sovietice față de o sumă de probleme internaționale. Primarul orașului Baguio s-a pronunțat pentru un schimb de delegații cu un oraș sovietic.

L. Kuznețov

ELVEȚIA

Țara turismului

Mica țară muntoasă din inima Europei atrage ca un magnet călători din întreaga lume. Munții acoperiți de zăpadă și în timpul verii, lacurile albastre, clima dulce care amintește de cea din Crimeea, hotelurile confortabile plus — ce e drept, e drept — reclama impecabil organizată, atrag un număr uriaș de turiști. Elveția nu e de loc dezinteresată în această afuență de vizitatori străini: „exportul invizibil“ îi asigură mai mult de o treime din venitul național.

În această perioadă în Elveția sezonul turistic este în toi. Hotelurile, pensiunile, campingurile sînt arhipline, mii de mașini forfotesc pe drumurile excelent întreținute. În țara cantoanelor se întretaie itinerarele de concediu ale aproape tuturor națiunilor planetei.

Întîietatea o dețin turiștii americani, care, înarmați cu aparate de fotografiat și de filmat, pot fi întîlniți pretutindeni: în hoteluri și sanatorii, pe drumurile principale și cele lăturalnice, pe plaje și în restaurante, în funiculare și în tot ce le mai pune la dispoziție industria turistică elvețiană.

Acum mai bine de o sută de ani, firma Cook a adus în Elveția primii englezi. De atunci zeci de mii de insulari își petrec, ca o tradiție, concediul în Alpii elvețieni, vizitează pitoreasca țară în masă.

Francezii și germanii, scandinavii și neozelandezi, canadieni și japonezi și multe alte neamuri ale pămîntului pot fi întîlniți pe drumurile elvețiene acum, în plin sezon turistic. Pe toți Elveția îi primește cu tradiționala-i ospitalitate. Căci nu degeaba și-a cucerit faima de țară a turismului. O țară care își schimbă an de an înfățișarea patriarhală, spre regretul și nostalgia unora, spre încîntarea iubitorilor stilului modern.

Atracția pe care o exercită patria lor asupra vizitatorilor străini este fără discuție un motiv de satisfacție și mîndrie pentru elvețieni. Dar ei sînt tot atît de mîndri și de străvechea lor democrație, a cărei vîrstă o măsoară cu secolele. El-

veția are în urma ei șapte secole de tradiție democratică.

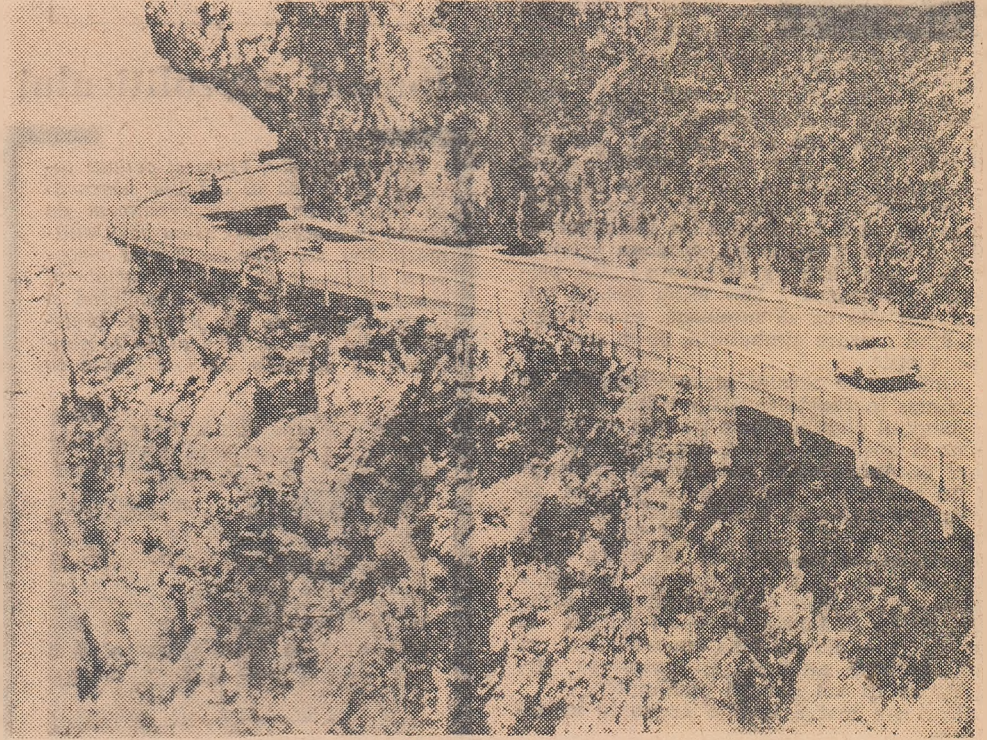
Cîndva, în mica țară muntoasă din centrul Europei s-au ascuns de persecuția samavolniciei țariste V. I. Lenin și A. I. Herțen, precum și mulți alți emigranți revoluționari ruși. Și mai înainte lor în Elveția au trăit Voltaire și Byron. În sumbrul subsol al castelului Chillon, pe o colană de piatră se păstrează pînă în zilele noastre autograful încadrat într-o mică ramă de metal al celui care a scris nemuritorul „Childe Harold“. În Elveția a găsit azil antifascistul Romain Rolland, iar în pitoreasca localitate Vevey de pe malul lacului Geneva s-a stabilit Charlie Chaplin, artistul de renume mondial.

În Elveția se organizează sistematic

conferințe puse în slujba apărării intereselor omenirii, referendumuri privitoare la reconstrucția orașelor și în general la îmbunătățirea traiului oamenilor, la acordarea de drepturi femeilor, la multe alte probleme cu caracter umanist și democratic.

Mica țară muntoasă, neobișnuit de frumoasă, cu trai cumpătat, cu oameni primitori și echilibrati, este legată de celelalte popoare prin năzuința spre pace. În Elveția cuvîntul pace e omniprezent. Cu el oamenii au botezat străzi și piețe, hoteluri și restaurante, localități și vapoare. Poporul elvețian, care timp de secole n-a cunoscut calamitățile războiului, dorește o pace trainică pe pămînt

V. Bai

Autostrada care duce spre castelul Chillon

S. U. A.

„Disneyland“
și secretele sale

Faima fabulosului „Disneyland“ din Los Angeles — această împărăție a minunilor și a tuturor iluziilor, desfășurată pe 26 de hectare, unde Tom Sawyer străbate cu pluta sa fluviul Mississippi și continentul dispărut Atlantis se învecinează cu Luna — a depășit de mult granițele Statelor Unite.

Mirifica țară a lui Walt Disney este foarte tînără: a împlinit abia zece ani. Dar popularitatea ei poate fi învidiată: anul acesta, în iulie, parcul a înregistrat 50 de milioane de vizitatori!

În ce constă secretul farmecului pe care-l are „Disneyland“?

Întîi de toate în uimitoria varietate a distracțiilor și în fantezia debordantă care îi însoțesc pe vizitatori pas cu pas. Numai imaginația nescăpată a lui Walt Disney a putut crea un vaporas autentic cu zburători, macheta palatului Frumoasei Adormite și Strada-Principală-Care-N-a-Existat-Niciodată. Numai Disney s-a putut gândi să-și împodobească parcul cu desene animate și să-l populeze cu hipopotami din material plastic, cu Pici-Roșii și păsări cîntătoare, să le asigure vizitatorilor mari și mici emoția coborîșului amețitor de pe Matterhorn, plăcerea unei plimbări cu barca pe lângă satele liliputanilor din Țara Cărților Interesante, farmecul unei expediții pe catiri în Țara Minunilor Naturii, surpriza întîlnirii cu cei Șapte Pitici care se amestecă din cînd în cînd în forfota multîmii.

Adevărata minune a Împărăției Farmecate, cum i se spune „Disneyland“-ului, a devenit atmosfera ei, pe care o creează farmecul uriașului număr de detalii armonioase. Cea mai evidentă expresie a atenției ce se acordă lucrurilor mărunte este incredibila curățenie care domnește în „Disneyland“. În sezonul de vară personalul de deservire al parcului numără peste patru mii de oameni. Toate construcțiile și obiectele decorative sînt mereu revopsite. Măsurile acestea au o influență pozitivă asupra vizitatorilor: nimeni nu încearcă să-și scrijeleze numele pe bănci sau să arunce pe jos mucurile de țigară.

Personalul parcului este foarte disciplinat și bine instruit. Fiecare nou angajat trece întîi prin „Universitatea Disneyland“-ului, unde își însușește filozofia întreprinderii: „Curățenie, securitate, politețe. Și dacă puteți câștiga un penny e foarte bine“.

Un factor mai puțin evident, dar deosebit de important în complexul de distracții de la „Disneyland“ sînt dimensiunile

și planificarea lui. În parc, care are aproximativ o formă circulară, toate elementele de atracție sînt amenajate unul lângă altul. Recent, un vizitator, care avea cu sine un pedometru, a calculat că în opt ore cît a stat a văzut practic totul, mergînd numai un kilometru și jumătate.

Bineînțeles, Walt Disney are și alte „secrete“, dar motivul principal al succesului „șării“ sale sînt fantezia creatoare care este prezentă în permanență și banii cheltuiți pentru traducerea ei în viață. De exemplu, în momentul de față un grup masiv de 125 de oameni pregătește pentru „Disneyland“ niște călătorii pe sub pămînt, printr-un birlog de pirați, spre un oraș asediat, deasupra căruia se încrucișează salve de artilerie, apoi participarea la cumplitele scene de jefuire a orașului de către pirații-roboți.

O încăpere nou creată va avea însușirea de a se lărgei mereu, pînă și tablourile de pe pereți își vor mări dimensiunile, dînd astfel vizitatorilor iluzia — poate nu chiar plăcută — că descresc.

Sistemul distractiv „To-Morrowland“ (Țara de Mîine), va fi reconstruit radical. Punctul central va fi un fel de amfiteatru călătorie cosmică în cursul căreia vizitatorii vor putea vedea stele, comete, planete și cosmonauți imbarcați pe nave astrale.

Toate aceste planuri confirmă hotărîrea lui Disney de a-și respecta întru totul devoirea: „Disneyland“ nu va fi niciodată terminat!“

Fără îndoială, în aceste condiții nici nu e de mirare că „Disneyland“-ul a devenit piatra unghiulară a imperiului financiar al lui Walt Disney, aducîndu-i anul trecut un venit de peste 27 milioane de dolari. Numărul vizitatorilor crește mereu — de la 3,8 milioane în anul inaugurării pînă la șase milioane în 1964.

„Disneyland“-ul a creat un stil nou pentru 800 de parcuri din S.U.A., stilul „parcurilor tematice“, amenajate pe o anumită idee. Dar ele s-au dovedit doar palele copii ale „Disneyland“-ului, astfel că în mare parte ori întîmpină greutăți financiare cronice, ori au fost închise. Numai unul singur poate rivaliza într-adevăr cu „Disneyland“-ul: parcul „Suse drapete deasupra Texasului“, situat la jumătatea drumului dintre Fort West și Dallas. Cu o tematică ce reflectă istoria furtunoasă a statului său, acest parc și-a cucerit o mare popularitate printre vizitatori.

Anatoli Solomonov

Pe străzile Manilei

AVENTURA

Zîmbetul perfid
al Saharei

Presă din întreaga lume a relatat, în vara acestui an, o zguduitoare întâmplare din Sahara egipteană. Revenim cu câteva amănunte publicate de ziarul „Komsomolskaia Pravda“.

Desertul nu și-a schimbat năravul. În secolul nostru a rămas la fel de necruțat și de perfid ca pe vremea faraonilor. Și la fel de intransigent față de cei ce cutează să-l desfidă.

De data aceasta au cutezat cinci, dacă nu-l punem la socoteală pe pudelul Fiffi. Cel mai tânăr era de 28 de ani, cel mai vîrstnic de 33. Aveau la dispoziție două automobile moderne, cu care se gîndeau să întreprindă o călătorie fără riscuri pînă la prima oază. Sahara nu i-a înspăimîntat nici o clipă. Dimpotrivă, cînd au privit-o în față le-a zîmbit și le-a spus: „Da, primesc provocarea!“ Dar le-au trebuit numai trei zile ca să înțeleagă, prea tîrziu, că dînd crezare zîmbetului, și-au pus în joc viețile.

Amănuntele acestei recente tragedii ar fi rămas îngropate în nisipul Saharei dacă în bagajul dispăruților o patrulă de poliție n-ar fi găsit un aparat fotografic cu filmul evenimentelor. Iată câteva secvențe.

Cu câteva zile înainte de a se lansa în aventură Reinhold Rimm, unul din membrii „expediției“, scria tatălui său: „Vrem să străbatem depresiunea Quattara pentru că acolo nu sînt semne de circulație și în general nu e nimic în afară de nisip. Dar să nu fii îngrijorat — își liniștea el părintele — sîntem bine aprovizionați cu apă, benzină, alimente. În scrisoarea următoare îți voi povesti amănunte“.

Dar n-a mai existat o scrisoare următoare.

În prima zi de călătorie Rimm și tovarășii săi au întîlnit o patrulă militară care le-a recomandat să nu meargă mai departe. Cine nu știa, prin partea locului, că depresiunea Quattara e o imensă mlaștină sărată, acoperită cu o crustă înșelătoare?

Întîi s-a împotmolit mașina în care călătoreau Rimm, Hans Hausser și Günter Wanderscheck. Au muncit trei ore, sub soarele cumplit al desertului, pentru a elibera vehiculul din captivitatea mlaștinii. Pentru ca după zece metri să se împotmolească din nou.

În celălalt automobil, mai mic, călătoreau soții Bohme, Gudrun și Klaus. Ei s-au gîndit s-o ia înainte, să caute un loc de trecere prin mlaștină și apoi să se întoarcă, eventual, cu ajutoare.

Cei trei rămași au făcut eforturi disperate să înainteze. Dar mașina lor grea se afunda necontenit, iar străduințele de a o despotmoli în condițiile în care termometrul arăta peste 50 de grade erau de-a dreptul supraomenești. Și atunci cei trei au pornit mai departe pe jos, lăsînd în mașina abandonată un bilețel: „Ne-a rămas foarte puțină apă și câteva cutii de suc. Vă rugăm să ne veniți în ajutor cît mai repede. Ziua caldura e insuportabilă“.

Speranța, însă, nu-i părăsise.

Foarte curînd soții Bohme au fost nevoiți și ei să-și abandoneze mașina și să înainteze pe jos. Îi însoțea, gîfîind din greu, credinciosul Fiffi. Apoi li s-a terminat apa. Dacă ar fi umblat ziua ar fi observat, la numai câteva sute de metri de ei, o fîntînă. Dar ziua dormeau, scurmindu-și gropi în nisip, iar noaptea umblau. Au umblat două nopți. A treia zi Gudrun s-a prăbușit fără viață...

Klaus n-a avut putere să meargă mult mai departe. Moartea l-a surprins în timp ce încerca să-și sape un adăpost împotriva soarelui nemilos. Poliștii care l-au descoperit au văzut pe fața lui urmele ghiarelor lui Fiffi. Înainte de a-și căuta ultimul adăpost sub un pietroi, ciinele a încercat să-și trezească stăpînul.

Celălalt grup a avut parte de o soartă similară. Cel mai rezistent s-a dovedit cel mai vîrstnic, Günter Wanderscheck, inginer de aviație. Pe jumătate mort de sete, el a trecut la vreo sută de metri de fîntînă, fără s-o vadă, și s-a prăbușit la numai 11 mile de oaza Siva.

Poliștii au descoperit în amîndouă mașinile abandonate mari cantități de alimente. Dar nici o picătură de apă. Ceea ce în Sahara echivalează cu cea mai nemiloasă sentință.

(Din „Komsomolskaia Pravda“)

DESENE NEANIMATE

Albumul mezoliticului

Donald Răjoiu, Pluto și ceilalți tovarășii de joacă ai copiilor născociți de Disney anunță un eveniment de seamă în familia lor: și-au găsit strămoșii. Sau, mai bine zis, li s-au descoperit strămoșii de către cercetătorul kazah P. I. Marikovski. Examinînd și comparînd ani de zile picturile preistorice din peșteri, el a ajuns la concluzia că nu toate au fost create în

scopuri religioase, pentru a împăca spiritele din natură și a asigura viantul necesar traiului. Caprele de munte cu coame de basm, renii cu o pădure de coarne în trunte, cîinii cu un pămîl în virtul cozii au fost pictați pur și simplu pentru a distra copiii. În fond istoria artelor cunoaște destule cazuri în care, din cînd în cînd, creatorii de seamă s-au dedicat exclusiv copiilor lor, pictînd, desenînd sau compunînd pentru ei. De ce să nu fi existat și în mezolitic tați care să-și fi petrecut timpul liber făcîndu-și copiii să ridă?

CRIMINALISTICĂ...
SONORĂAsasinul
circulă nepedepsit

Orașe imense, cu milioane de locuitori. Orașe ce cresc necontenit, se înalță, se afundă, se lădesc. Și o dată cu ele cresc zgomotele. Stridente, surde, continue sau intermitente, ele se contopesc într-un vacarm fără sfîșit.

În ultimii 30 de ani intensitatea zgomote-

lor din orașe s-a dublat. La această concluzie au ajuns acusticienii francezi. Miile de documente și rapoarte statistice întocmite de conștrații lor din alte țări demonstrează că zgomotul este astăzi problema nr. 1 a marilor aglomerări urbane.

În Anglia, din trei femei una suferă de nevroză; printre bărbați raportul e de patru la unul. Cauza? Zgomotul.

În împrejurimile Parisului, la Orly, se află marele aeroport de pe care își iau zborul și pe care aterizează, zi și noapte, în urul de motoare, avioane de pasageri. Farmaciștii din Orly vînd de șapte ori mai multe medicamente calmante decît colegii lor din alte cartiere pariziene! Dar Orly nu e unicul „pol al zgomotului“ din capitala Franței. Piața St. Augustin, de pildă, nu-i cu nimic mai prejos. La ora cinci după amiază piața vueișle mai tare decît cascada Niagara. Comparația nu e grăuită, după cum vă veți putea convinge din experiența întreprinsă recent de un grup de oameni de știință. Un om declarat perfect sănătos a fost instalat în susmenționata piață, în orele de vîrî, și lăsat acolo timp de 10 minute. După care l-au luat în primărie medicii și au constatat: puls și respirație accelerate, tensiune arterială mărită, modificări în compoziția singelui și în activitatea creierului, scădere a vederii, tulburări în perceperea culorilor. Și toate astea în numai zece minute! Dacă mai adăugăm și constatarea specialiștilor austrieci, care afirmă că zgomotul reduce viața omului cu 8—12 ani, sîntem îndreptățiți să-l considerăm un asasin și să-l tratăm ca atare.

(Din „Vokrug sveta“)

BIOGRAFIA
LUCRURILOR

Lulele, lulele...

Bucata de tulpină de trestie, împietrită de vreme, descoperită de arheologi în unul din mormintele de pe teritoriul Arizonei este, fără doar și poate, strămoșul tuturor lulelelor din lume. Dar, așa cum se întîmplă deseori în istoria lucrurilor, destinația inițială a bucății de trestie, cu o lungime de 4 cm, era departe de a fi identică cu cea pe care i-o hărăzesc, în zilele noastre, milioane de fumători.

Se știe că tutunul e originar din Lumea Nouă și că pînă la descoperirea ei n-a fost

cunoscut în celelalte continente. Primii conchistadori și exploratori ai Americii au amintit de multe ori despre „cultul sfînt al fumului de tutun“. Într-adevăr, la unele triburi de indieni, fumatul a fost, vreme îndelungată, privilegiul exclusiv al preoților, vrăjitorilor și căpeteniilor. Și chiar dacă ritualurile difereau de la trib la trib — uneori frunzele de tutun erau arse pe ruguri festive, altelei erau legate în mănunchiuri sau fărîmîțate și vîrite în tulpinile tubulare de trestie apoi aprinse și lăsate să fumege — ele aveau și o trăsătură comună: primii „fumători“ nu trăgeau fumul în piept ci căutau să-l sufle spre cei din jur, nutrinî credința că miremele lui alungau bolile și gîndurile rele, întăreau spiritul și trupul. De aceea fumatul — în accepția veche, indiană a cuvîntului — a fost un ceremonial obligatoriu înainte de expedițiile războinice, un prolog tradițional al sărbătorilor dar și un semn de epidemii sau alte calamități.

Importat în Europa, tutunul a jucat, un timp, rolul de medicament la modă. Dar treptat, oamenii s-au deprins cu fumatul adăugîndu-i acestui străvechi obicei regretabila inovație de a răsuci tutunul în foiță și de a trage fumul în piept.

Să ne întoarcem, însă, la lulelele indiene. Improvizațiilor din tulpini de trestie le-au urmat lulelele din argilă și piatră, modulate în formă de tub. Iar cînd fumatul a fost îngădui tuturor membrilor tribului, luleaua a început să se perfecționeze, căpătînd un „cap“ adesea împodobit cu sculpturi. Imaginația fumătorilor s-a extins și asupra materialelor de fabricație, începînd să folosească nu numai argila, ci și stîturile, talcul, oasele de cerb.

Cea mai înaltă expresie a iscusinței meșterilor în lulele rămîne, însă, calumetul, vestita lulea lungă, împodobită cu pene de vultur, cu ornamente sculptate și stegulețe din țesături viu colorate. Calumetul a cunoscut un adevărat triumf în secolul XVII. Martori oculari au descris pitoreștile procesiuni ale indienilor care transportau, din sat în sat, gigantica lulea, simbol al liniștii și păcii.

(Din „Vokrug sveta“)

DE PRETUTINDENI

Un foc... bine plasat

În urma unei violente discuții, prilejuită de nota de plată vizînd reparația mașinii sale, Willie Stowell, în vîrstă de 60 de ani, și mecanicul Robert Ford, în vîrstă de 33 de ani, și-au rezolvat diferendul schimbînd focuri de revolver.

Stowell a fost rînit de două gloanțe. Cel de-al treilea proiectil tras de mecanic nu a putut fi însă găsit. După un timp unul din poliștii sosiți la fața locului l-a descoperit în... țeava revolverului lui Stowell. Era un glonte de 6,35 mm care pătrunsesse cu ușurință în țeava celeilalte arme care avea un calibru de 11 mm.

Mortul viu

Antonio Gabbia, în vîrstă de 69 de ani, din orașul Verona (Italia), a aflat că este... mort de opt ani abia cînd s-a prezentat la spital pentru a-și trata o boală ușoară. Nu i-a venit să-și creadă urechilor cînd i s-a spus că pentru autorități el fusese victima unui accident mortal în ziua de 29 mai 1957. Gabbia continuă să se bucure de viață dar spitalul, poliția și biroul stării civile au de rezolvat o problemă foarte grea: cine a fost de fapt victima accidentului?

Casierii

n-au nevoie de tauri

Patru namile de tauri și-au făcut recent apariția în incinta Băncii Naționale din Santiago de Chile. Însoțitorul lor, păstorul, a explicat cît se poate de firesc funcționarilor alarmați că venise să plătească, în natură, datorile convenite băncii. Bineînțeles, că cei de față, s-au străduit grabnic să-l lămurească că instituția nu primește „banconote“ atît de incomode. Clientul, încăpățînat, a insistat dar, pînă la urmă, a fost nevoit să-și retragă „datoria“ de la ghișeu.

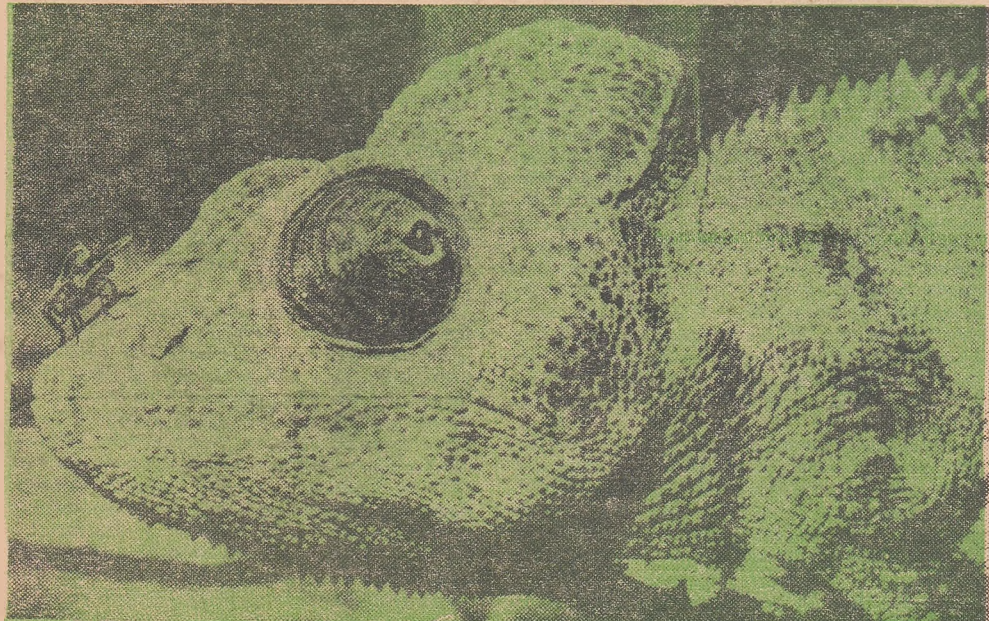
Surprizele vîntătorii

Antonio Pereira, un vîntător pasionat, se afla într-o zi, împreună cu un prieten, la vîntătoare de potîrnichi în regiunea Porto Henriquez din Mozambic. Și cum una din gustoasele zburătoare se pregătea tocmai să traverseze un luminis, vîntătorul a tras în ea. Spre stupefacția lui, însă, la picioare

i-a căzut în loc de pasăre, un ... impunător boa constrictor avînd o lungime de 4,5 metri.

Reptila se afla și ea la pîndă într-un arbore, așteptîndu-și prada, cînd focul de armă a surprins-o, lovînd-o mort în cap.

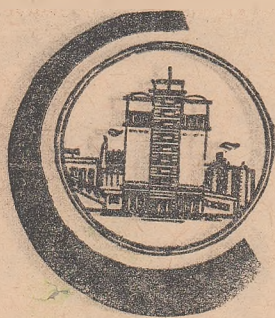
Camelionul pare amuzat de nesăbuița muștei...

Cumpărați

CONFECȚII ÎN RATE

**ECONOMISIȚI
TIMP ȘI BANI!**

Magazinele de specialitate vă stau
la dispoziție cu un sortiment
bogat de confecții care se vînd și cu
PLATA ÎN RATE

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

TELEFON: 207.

oferă spre vânzare:

AZOTAT DE SODIU

STAS 6030/1959

UTILIZAT ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ,
SIDERURGICĂ, TEXTILĂ,
STICLĂRIE ETC.

SULFAT DE AMONIU

STAS 931/1961

UTILIZAT LA FABRICAREA ME-
DICAMENTELOR, ÎN INDUSTRIA
ALIMENTARĂ, TĂBĂCĂRIE ETC

SULFIT DE SODIU

N.I. 2449/62

REZULTAT DE LA FABRICAREA
FENOLULUI, UTILIZAT LA FABRICAREA
HÎRTIEI ȘI CELULOZEI

STAS

2062/1961

**DAMIGENE
DE STICLĂ**

A 50L. DIN
STOC SUPRA-
NORMATIV

UNIFORME ȘCOLARE

*pentru băieți și fete
sortimente noi*

FRUMOASE

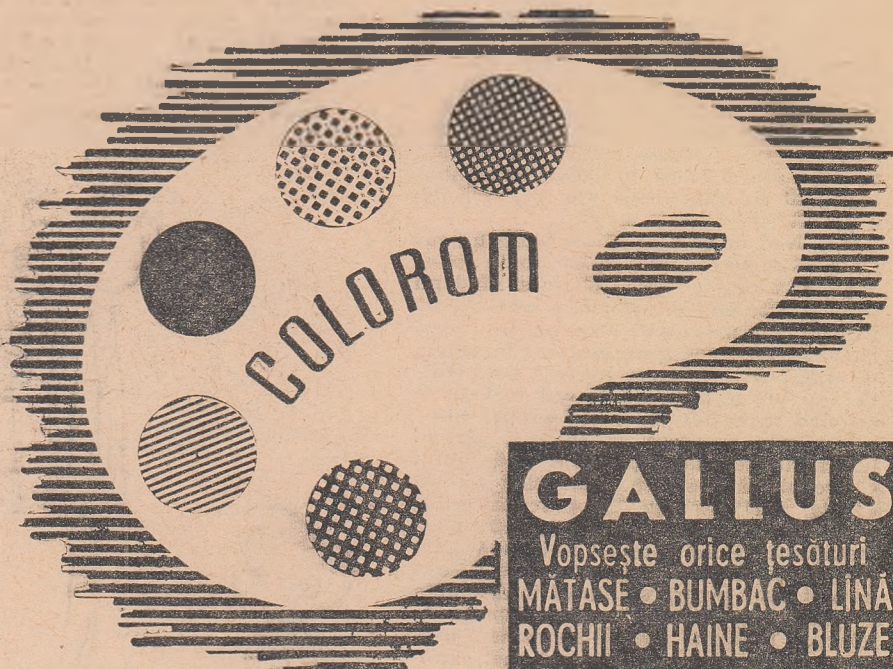
PRACTICE

REZISTENTE

S-au pus în vânzare cu începere de la 15 iulie a. c.
în întreaga țară

Bogat și variat sortiment de desene și culori

Un bogat sortiment de
articole de podoabă gă-
siți la MAGAZINELE
UNIVERSALE ȘI SPE-
CIALIZATE ALE COO-
PERATIVELOR DE
CONSUM.

Arta de a fi tată

(Un alt fragment
din „Manualul taților începători“)

Despre problemele ce se ridică în fața tatălui unui copil de trei ani care posedă un bagaj de 1500 de cuvinte; ce trebuie făcut pentru a determina pe copil să folosească acest bagaj cu minimum de intensitate.

La vârsta de trei ani, copilul știe să vorbească bine și posedă un bagaj mediu de 1517 cuvinte. El folosește în mod curent 1500 de cuvinte când stă de vorbă cu părinții, cu alți adulți sau cu tovarășii lui de joacă. Celelalte 17, pe care le-a învățat de la copiii mai mari, le pronunță numai pe stradă. Adulții le numesc indecente și, de aceea, copilul caută să nu le folosească când ar putea fi auzit de părinți. Se întâmplă, însă, din când în când, ca unul sau mai multe asemenea cuvinte să-i scape. Tărbăoiul iscat cu acest prilej e urmat de lungi discuții moralizatoare și, desigur, de cântărea copilului, mai ales atunci când i-au scăpat cuvintele nr. 15, 16 sau 17. E limpede, deci, că la vârsta de trei ani, copilul știe să vorbească bine. Iar tinerul părinte are de rezolvat deseori o problemă paradoxală, fiind nevoit să depună eforturi serioase pentru a-l dezvăța pe copil de a folosi tot acest vocabular, acumulat cu atita trudă. Cu alte cuvinte, e nevoit să-i închidă gura.

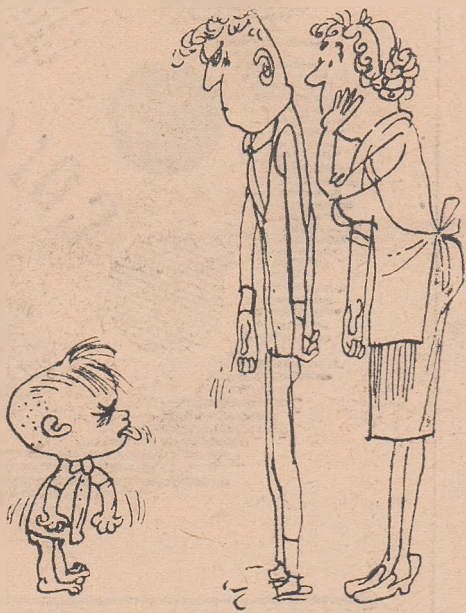
Dar, nu-i deloc ușor să împiedici un copil care cunoaște 1517 de vocabile să-și demonstreze arta când trebuie și când nu trebuie. Deosebit de dificilă e combaterea pâlăvrăgelii în timpul meselor. În acele momente se creează impresia că mîncarea pe care o înghite (dacă nu uită s-o înghită, așa cum se întâmplă de cele mai multe ori când vorbește) acționează asupra însușirilor sale oratorice ca cel mai perfect lubrifiant. Cel mai neplăcut e, însă, faptul că trebuie să i se răspundă. Oricît s-ar încrunta, oricît s-ar supăra și oricîte amenințări ar profera, de vreme ce între două înghițituri copilul a reușit să-i pună o întrebare, tatăl trebuie să-i răspundă cu orice preț. Asta pentru că numai în discuțiile cu părinții copilul își lărgeste orizontul intelectual și capătă noțiuni elementare despre diferite obiecte. Pentru a fi mai explicit și a demonstra cum se petrec toate acestea, voi reproduce mai jos conversația pe care o duc în timpul prînzului cu băiatul meu, din ziua în care acesta și-a însușit cele 1517 cuvinte. Voi căuta, însă, să simplific lucrurile și să relatez numai răspunsurile mele. Toți copiii de trei sau patru ani pun cam aceleași întrebări și le repetă, în linii generale, cam în fiecare zi.

— Ce spui? Dacă pot să număr pînă la un trilion? Se înțelege că pot, dar mai bine să nu ne apucăm de treaba asta în timpul prînzului. De altfel, știi cît timp ne-ar trebui? Poftim!! Nu ți-am spus să nu numeri acum? Și în nici un caz nu se numără așa: unu, doi, trei, patru, unsprezece, o sută de mii de milioane, o mie de mii de milioane de trilioane... Hai, mîncă... Ce-ai spus? Cît este un trilion de miliarde de milioane? Hm, ca să fiu sincer, nu prea știu. Cred că o cifră cu 20 sau 30 de zerouri. Acum mîncă și nu mai pune întrebări prostești.

— Ce poate să facă? Să ridice un elefant? Cine ți-a spus una ca asta? Nu, sigur, nici eu nu pot să ridic un elefant.

Hai, pune mîna pe lingură... Ce spui? Nu știu. Cred că nu poate nimeni, fiindcă cîntărește cîteva tone. Nu, elefantul nu trăiește pînă la un trilion de ani, ar trebui să știi singur asta. Nici pînă la un milion de ani nu poate să trăiască. Poate pînă la o sută sau două sute de ani, nu mai știu exact.

— Ce să se întîmple? Un an în care să fie două zile de naștere? Nu, ți-o pot spune cu toată convingerea că nu poate să existe un astfel de an. De ce? Pentru că așa s-au rînduit lucrurile ca omul să aibă o singură zi de naștere. Vorbești prostii. De unde și pînă unde să apară toamna încă un 2 aprilie? 2 aprilie e 2 aprilie și nu se poate repeta pînă la aprilie următor. Da, asta se poate. Nu știu dacă tu o să trăiești pînă la o sută de ani, e greu să

prevăd. Pînă la două sute? Mă indoiesc. Nu, eu n-am o sută de ani, ar trebui să știi atîta lucru. Nu, nici mama n-are o sută de ani. Dar apropie odată farfuria aia și mîncă cum se cuvine! Cine spune? Răspunde-i că dacă are un unchi în vîrstă de 700 de ani înseamnă că e un mincinos, pentru că numai broaștele țestoase trăiesc atît.

— Cît e de aici pînă la Lună? Hm, greu de spus. În orice caz, e foarte departe. Cine? Prietenul tău? Nici gînd. Dacă distanța pînă la satul lui ar fi mai mare decît pînă la Lună, mă indoiesc că prietenul ăsta al tău ar ajunge cîndva acasă. Nu te mai scărpină în cap! Șezi ca lumea, lasă mîinile jos... Ce-ai spus? Sigur că da, căci dacă Soarele ar lumina și noaptea, n-ar mai fi noapte, ci zi. Ce să se poată? Nu, nu se poate. Nu se poate să

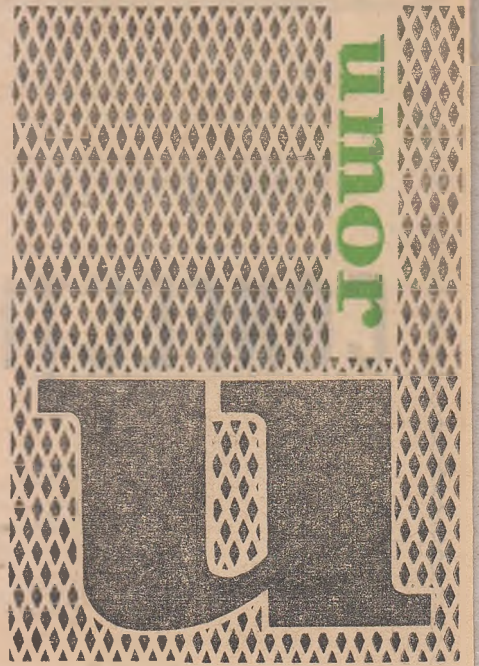
fie doi sori și două luni. Nu, nici așa nu se poate. Nu mă mai bate la cap cu întrebările și... Nu, ți-am spus doar. În primul rînd, nu există un tun lung cît de aici pînă în America, iar în al doilea rînd, Luna nu poate fi doborîtă de pe cer nici cu un astfel de tun.

— Nu, n-am văzut niciodată un balaur. Crede-mă, nu știu, dar bănuiesc că poate să fie foarte lung. Cît de aici și pînă la gardul ăla, zici? Da, sau poate chiar mai lung. Nu, nu se poate, și apoi mai există și alte unități de măsură, nu numai „cît de aici pînă în America“ și „de aici pînă la gard“. Și să nu-ți închipui cumva că balaurii... Cine ți-a mai spus-o și pe asta? Ce născocire! Dacă în livada unchiului lui ar fi trăit într-adevăr un balaur și dacă l-ar fi mîncat pe băiatul vecinului, am fi citit despre toate astea în ziare. Nu lua drept bune toate prostiile. Da, sigur, un balaur ar putea să-l mînce pe băiatul vecinului, dar... La urma urmei, ai de gînd să mînci sau nu? Nu mai discut nimic pînă nu isprăvești piureul. Ai înțeles?

— Cum să devii... ce? Șofer de autobuz? Probabil că așa cum se devine ori ce fel de șofer. Bănuiesc că are salariu bun. Vorbești prostii! Nu-ți dai seama ce reprezintă un trilion. Da, nu-i exclus ca cel mai bogat om din lume să posedă un trilion. Dar mai bine fii atent la ce faci! Iar ai murdărit fața de masă și doar ți-am spus să ți-i farfuria mai aproape!... E greu de spus, cred că cu suma asta se pot cumpăra foarte multe autobuze... Se prea poate. Numai că cel mai bogat om din lume n-are ce face cu o sută de mii de autobuze.

— Cine? Cel mai bun fotbalist? Nu, nici măcar el nu poate să trimită mingea așa de sus. Nici asta. Mingea nu poate fi aruncată pînă la jumătatea drumului spre Lună. Dar, îți atrag atenția, pentru ultima oară... Nu mă interesează ce fel de jucător e. Dar nici el nu poate să arunce mingea pînă la jumătatea drumului spre Lună. Cine? Nu, nici el. Te rog, te rog, n-am nevoie de demonstrațiile voastre. Mai bine țineți-vă la distanță cu blestemata aia de minge. Sînt sătul de gemuri sparte. Ai înțeles? Hai, termină-ți peștele și... Nu, se înțelege, peștele n-are înăuntrul lui nici apă de mare nici... Ce? Scara din dos? Nu știu, cred că are vreo sută sau două sute de trepte. Nu, nu poate să ajungă decît dacă norii sînt foarte jos. Cine ți-a spus una ca asta? Nu, e imposibil. În primul rînd, pentru că sînt convins că scara pe care se urcă unchiul lui cînd repara acoperișul nu ajungea pînă-n nori, iar în al doilea rînd... Și ce-i cu asta că s-a jurat că spune adevărul? Dar, ia stai, băiatule! Ia uită-te la mîinile tale. Dumnezeu, în ce hal te-ai murdărit! Trece îndată la spălat! Și nu uita săpunul, ai înțeles?

(Din „Nauka i žizni“)

CÎND APA TE PERSECUTĂ

Poveste fără cuvinte

POZNELE LUI CUPIDON

(După „Nedelea“)

